

T.C
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ORTA ÖĞRETİMDE YÜKSEK BASKI DENEMELERİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Erdal SEVGİ

Danışman:
Doç. Dr. Hatice BENGİSU

Bolu - 2006

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE,

Erdal SEVGİ' e ait “ Ortaöğretimde Yüksek Baskı Denemeleri ” adlı çalışma, jürimiz tarafından Resim – iş Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ OLARAK kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı)	: Doç. Dr. Hatice BENGİSU	İmza
Üye	: Prof. Erol ÖZDEN	İmza
Üye	: Yrd. Doç. E. Yıldız DOYRAN	İmza
Üye	:	İmza
Üye	:	İmza

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

ORTAÖĞRETİMDE YÜKSEK BASKI DENEMELERİ

Erdal SEVGİ

**Yüksek Lisans Tezi
Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hatice BENGİSU**

Ocak 2006, vii +129 Sayfa

Gerek sanatın, gerekse sanat tarihinin içinde önemli bir yeri olan, birçok sanatçı tarafından kullanılarak günümüze kadar gelen özgün baskıresim teknikleri, sanatın vazgeçilmez öğelerden biridir.

Sanatın bu önemli öğesinin, sanat eğitiminde gereken ilgiyi görmemesi kaygı vericidir. Sanat eğitiminin tam anlamıyla uygulanmadığı ülkemizde, yüksek baskı tekniği öğrencilere pek aktarılamamaktadır.

Bu araştırma ile, sanat tarihinde ve sanatçı uygulamaların da, geçerli bir ifade dili olarak yerini almış olan baskıresim tekniklerinden, yüksek baskı tekniğinin ortaöğretim kurumlarında uygulanabilirliğinin, betimlenmesi amaçlanmaktadır.

Nitel özellik taşıyan araştırmada, kaynak ve alan taraması yapıldı. Betimsel yöntemlerin ve yayın tarama tekniklerinin kullanıldığı bu araştırmada, uygulama süreci sonunda, ortaya çıkan öğrenci ürünleri, araştırmanın en önemli verilerini oluşturmaktadır.

ABSTRACT**The High Press Trials At Secondary Schools****Erdal SEVGİ****The Thesis of Aet Education Main Science Part****The Adviser of The Thesis: Doç. Dr. Hatice BENGİSU****January 2006, vii + 129 page**

The original art pres techniques which have an important place both at art and art history and which have been used by many artists and are stil populer at present are one of necessary elements of art.

The fact that this important element of art does not talce the necessary attention causes anxiety. This technique cannot be taught to the students in our countrywhere art education is not completely applied.

With the help of this research I aim to describe the feasibility of high pres technique which is one of the artpress techniques which took their place as a valid expression language at artist.

In this research which is qualitative, the scanning of sourceand are a was made. In this research in which desrciptive methods and the scanning techniques of poplacion are used, the Works of students which occrrred at the most important data of the research.

Aileme ve Arkadaşılarım,

TEŞEKKÜRLER

“Ortaöğretimde Yüksek Baskı Denemeleri” konulu yüksek lisans tezimde yardım ve desteklerinden dolayı danışmanım Doç.Dr. Hatice BENGİSU’ya, rehberliklerinden dolayı Yrd.Doç. Emine Yıldız DOYRAN’a, A.İ.B.Ü. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi öğretim elemanlarından Prof. Erol ÖZDEN’e ve desteğini gördüğüm herkese teşekkürlerimi sunarım

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜRLER.....	iv
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	v
RESİM DİZİNİ.....	vii
ŞEKİL DİZİNİ.....	vii
FOTOĞRAF DİZİNİ.....	vii

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	3
1.1. Problem İfadesi	
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.5. Araştırmanın Sayıtlıları.....	4
1.6. Tanımlar	

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE LİTERATÜR.....	6
--	----------

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	8
3.1. Araştırmanın Deseni.....	8
3.2. Evren ve Örneklem.....	8
3.3. Verilerin Toplanması.....	8
3.4. Verilerin Analizi.....	8

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM.....	10
4.1. Eğitim ve Öğretim.....	10
4.1.1. Öğrenme ve Öğretme.....	10

4.1.2. Davranışçı Kuramlar.....	11
4.1.3. Bilişsel Kurallar.....	12
4.2. Sanat Eğitimi.....	12
4.2.1. Sanat Eğitiminin Amacı.....	15
4.2.2. Sanat Eğitiminin Gerekliliği.....	16
4.3. Çocuk Resminin Gelişen Aşamaları.....	18
1. Karalama Evresi.....	18
2. Şematik Öncesi Dönem.....	19
3. Şematik Dönem.....	20
4. Gerçeklik Dönemi.....	21
5. Mantık Dönemi.....	22
6. Gençlik Dönemi.....	23
4.4. Temel sanat Eğitiminin Önemi.....	24
4.5. YÜKSEK BASKI.....	26
4.5.1. Yüksek Baskı Tarihçesi.....	26
4.5.2. Yüksek Baskı Tekniği.....	32
1. Ağaç Baskı	32
2. Renkli Ağaç Baskı.....	34
3. Ağaç Gravür	36
4. Linol Baskı	37
4.6. ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA ÖZGÜN BASKİRESİM TEKNİKLERİ.....	42
4. 7. ÖZGÜN BASKİRESİM ÜNİTESİ UYGULAMA SÜRECİ ve SÜREÇ SONUNDA ORTAYA ÇIKAN ÜRÜNLER.....	43
ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI.....	51

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	121
KAYNAKÇA	124
EK-1.....	126
EK-2.....	127
EK-3.....	128
ÖZGEÇMİŞ.....	129

RESİM DİZİNİ

-Resim 1	Gören BULUT, Siyah Beyaz Ağaç Baskı, 57x77 cm	34
-Resim 2	Mustafa ASLIER, Renkli Ağaç Baskı, 27x20cm.....	35
-Resim 3	Mustafa ASLIER, Renkli Ağaç Baskı, 70x28.....	35
-Resim 4	Nevzat AKORAL , Siyah Beyaz Linol Baskı, 28x39 cm.....	38
-Resim 5	Müjde AYAN , renkli, Linol+ Ağaç Baskı, 100x70,	38
-Resim 6-80 Arası	Öğrenci Çalışmaları, siyah beyaz ve renkli fon üzerine siyah baskı....	52-20

FOTOĞRAF DİZİNİ

-Fotoğraf 1	Mumun Kağıda Sürülüş Aşaması.....	45
-Fotoğraf 2	Pudranın Kağıda Dökülme Aşaması.....	45
-Fotoğraf 3	Pudranın Kağıda Yedirilme Aşaması.....	46
-Fotoğraf 4	Çini Mürekkebinin Kağıda Sürülme Aşaması.....	46
-Fotoğraf 5- 20 Arası	Öğrencilerin Çalışma Süreçleri.....	47- 49

ŞEKİL DİZİNİ

-Şekil 1	Yüksek Baskı Tahta Oyma.....	39
-Şekil 2	Yüksek Baskı Gereçleri.....	40
-Şekil 3	Yüksek Baskı Linol Oyma.....	41

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitilmiş insan deyince aklımıza kültürlü ve toplumsallaşmış olan insan gelmektedir“Eğitim, bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir.” (Demirel, 2003: 6.). Bu süreçte, belirli amaç ve amaca yönelik olarak hazırlanan programlar sayesinde insan eğitilir. Dünyada oluşan bilimsel, kültürel ve teknolojik alanlardaki çok hızlı gelişmeler ülkemizi aynı bağlamda gelişmeye zorlamaktadır.

Ancak bu gelişmelere uyum sağlamaya çalışan bireylerin ruhsal dengelerinin bozulmaması için sanat eğitimi şarttır. Sanat eğitimi okullarda bilimsel eğitimin yanında, ona paralel olarak verilmelidir. Eğitimde, bireyin öğretici ve yorumlayıcı yönlerinin geliştirilmesi hedeflenmekteyken, sanat eğitiminde ise, bireyin herkesin göremediği görme, araç gereç kullanarak yapılandırabilme yeteneklerinin geliştirilmesi amaçlamaktadır.

Sanat eğitiminin amacı salt sanatçı yetiştirmek değil, bireyin sanat yolu ile estetik beğeni düzeyini geliştirmek ve bunu kişiliği ile bütünleştirebilmesini sağlamaktır. “Başka bir deyişle, insanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak koşulları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını sağlayan bir etkinliktir” (Gençaydın, 1990: 44)

Çocukluktan erişkinliğe kadar geçen dönemlerde birçok etmenin de etkisiyle yaratıcılık, değişik safhalardan geçmektedir.

Sanat eğitiminde yaratıcılık karşımıza önemli bir olgu olarak çıkmaktadır. Ancak, yaratıcı olmayan bireylerin eğitilemez olduğu düşünülmemektedir. “Yaratıcılık her düzeyde var olan ve insan yaşamının her evresinde ortaya çıkan bir yeti, gündelik yaşamda bilimsel çalışmalara kadar uzanan alanda yapıtların ortaya çıkmasına neden olan süreçlerin bütünü ve ayrıca

bir tutum ve davranış biçimidir” (Özden, 2003: 172). Yaratıcılık geliştirebilen bir olgudur. Bireye uygun ortam, uygun araç ve gereçler sağlandığında birey yaratıcılık sınırlarını zorlayacaktır. Her bireyde farklı düzeylerde görülen yaratıcılık, tüm duygusal ve zihinsel etkinliklerde, her türlü çalışma ve uğraşın içinde vardır. Yaratıcılığın içinde buluş, merak, özgünlük gibi öğeler yer almaktadır. Yeni buluş çoğu zaman, bilinenlerin toplamı ya da onun yeni bir çevreye ve biçime dönüştürülmüş hali olmaktadır. Buna göre yaratılan ürün de özgün olmak durumundadır. Buna karşılık yaratıcılık, bilinenleri yeni bir biçime dönüştürmek etkinliğidir. Özgünlük ise, nesneye yenilik getirirken ya da yeni buluşlar yaparken daha önceki yapılanlara benzememe gibi bir özelliğe sahiptir. Bu da yaratılanın yeni olmasını gerektirmektedir.

Yaratıcılık eğitimi almış birey, sorunlara yeni çözüm yolları bulabilir, daha önce kurulmamış ilişkiler arasında ilişki kurabilir, yeni fikirler, yeni ürünler ortaya koyabilir. Burada önemli olan bireyin kendini en iyi ifade edebileceği, sunabildiği yöntemi bulabilmesidir.

Özgün baskiresim teknikleri farklı malzeme kullanabilme ve uygulama alanları sağlamaktadır, teknikler sanatçıların yorumları doğrultusunda geliştirilebilmektedir. Bu bağlamda özgün baskı teknikleri, bireye yaratıcılığını kullanmasına olanak sağlayan çok geniş bir alandır. Özgün baskı teknikleri kullanılan malzemelerin özelliklerine göre; yüksek baskı, çukur baskı ve düz baskı olarak üç bölüme ayrılabilir. Baskı teknikleri sanatçılara yeni denemeler yapabilmelerine olanak sağlayan bir teknik olduğu bilinmektedir.

Baskı tekniği ile resim çoğaltılması ilk kez bir yüksek baskı türü olan ağaç baskı tekniğiyle Çin’de kağıdın keşfinden önce, kumaş üzerine yapılmıştır. Yüksek baskı tekniğinde, beyaz kalması gereken yerler oyulurken; yüksekte kalan alanlara merdane yardımıyla boya yedirilir ve kağıt üzerine baskı uygulanarak baskı alma işlemi sonlandırılır.

Geçmiş den bu güne Türk toplumunda bilinir bir gerçeklik olan sanata ilgisizlik, günümüzde de ilk ve orta öğretim kurumlarında sanat eğitimi anlayışını

olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca, imkanların ve zamanın kısıtlı olması, sanat eğitiminin tam anlamıyla verilebilmesine engel teşkil etmektedir.

Hele ki zaman, mekan, araç-gerecin yeterli olması gereken baskı resim sanatı, disiplin olarak eğitim kurumlarımıza girememektedir. Bunun yanı sıra, uzman eğitim kadrosunun yetersizliği de, baskıresim uygulamalarının uygulanabilirliğini kısıtlamaktadır. Ancak sanat eğitimi vermekte olan Güzel Sanatlar Liseleri ve Meslek Liseleri gibi orta öğretim kurumlarında uygulanabilmektedir.

Genel lise konumunda olan ortaöğretim kurumlarında ise programda yer almasına karşılık kuramsal olarak işlenip geçilmek de ya da baskı resim, sebze baskı uygulamaları ve uygulaması orta öğretim kurumlarında biraz daha kolay olan şablon baskıyla istenilen eğitim biçimi sağlanamamaktadır.

Bu araştırma, özgün baskı resim tekniklerinden yüksek baskı tekniğinin (Ağaç ve linol baskı) ortaöğretim kurumlarında da koşullar sağlanabildiğinde uygulanabilir olduğunu göstermeyi hedeflemektedir.

1.1. Problem İfadesi

Ortaöğretim kurumlarında, baskıresim tekniklerinden, yüksek baskı tekniğinin uygulanabilirliği.

1.2. Araştırma Amacı

Bu araştırma, gerek sanat tarihinde gerekse sanatçı uygulamalarında geçerli bir ifade dili olarak yerini almış olan baskı resim tekniklerinden, yüksek baskı tekniğinin, ortaöğretim kurumlarında uygulanabilirliğini betimlemeyi amaçlamaktadır.

Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için şu araştırma sorularına yanıt aranacaktır.

1. Ortaöğretim kurumlarında müfredat kapsamında yüksek baskı tekniklerinin, uygulanabilirliği nasıldır ?
2. Uygulama sürecine öğrenciler uyum gösterebilmiş midir?
3. Uygulama süreci sonunda, öğrenciler ürüne ulaşabilmiş midir?

1.3. Araştırmanın önemi

Sanatın vazgeçilmez öğelerin den olan baskıresim tekniklerinin, Türk Milli Eğitim sisteminde, özellikle öğrencilerin yaş grubu itibarıyla, farklı malzeme ve teknikle çalışabileceği ortaöğretim kurumlarında, öğrenci ve baskıresim tekniklerinin pek karşılaşmadığı bilinir bir gerçekliktir. Bu durumun betimlenerek, ortaöğretim kurumlarında baskıresim tekniklerinden yüksek baskının uygulanabilirliğinin ortaya konulması önemlidir

1.4. Araştırma Sınırlılıkları

1. Araştırma 2005 yılı ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın öğrenci uygulama süreci, Canip Baysal Lisesi 3. sınıf öğrencilerinin 2004–2005 Eğitim Öğretim yılı II. Dönem özgün baskıresim ünitesi ile sınırlıdır.
3. Araştırma Bolu ili ile sınırlıdır.
4. Güzel Sanatlar Liseleri ve Meslek Liseleri bu araştırmanın dışında tutulmuştur.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

Yök Dünya Bankasının Milli Eğitimi Geliştirme Projesi ve diğer kaynaklar bilimsel veri olarak kabul edilmiştir. Türk Milli Eğitim sisteminde, ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, ders planlarını Milli Eğitim müfredatına uygun olarak yaptıkları düşünülmektedir.

1.6. Tanımlar

Bu araştırmada geçen bazı kavramların tanımları aşağıda verilmiştir.

Eğitim: Bireyde istenilen yönde davranış geliştirme sürecidir.

Sanat: İnsanın doğayı gözlemledikten sonra kendi amaçları doğrultusunda onu yorumlamasıdır.

Sanat Eğitimi: “Özellikle yeni yetişen kuşaklar başta olmak üzere, tüm insanlara yönelen, sanatı ve sanatsallığı devingen değişkenliği içinde kavratan yaşamsal değerini belirleyen ve yaratıcılığı sanat ve düşün alanında geliştirme amacı taşıyan bir eğitsel programlar bütünüdür” (Gençaydın, 1993: III)

Yaratıcılık: “Daha önce kurulmamış ilişkiler arasındaki ilintileri kurabilme, böylece yeni bir düşünce şeması içerisinde yeni yaşantılar deneyimler, yeni ve özgün düşünceler ile yeni ürünler ortaya koyabilme” (san, 1993: 72)

Özgünbaskı: “Çeşitli basım teknikleriyle çoğaltılmış resimsel sanat yapıtı. Bir yapıtın özgün baskı sayıla bilmesi için çoğaltılmak amacıyla yaratılması gerekir. Özgün baskı yapımında her tür kazıresim tekniği yanında, serigrafı, taşbaskı vs. gibi tekniklerde kullanılır” (Sözen, Tanyeli,1992: 182).

Ürün: “ Sanat adına yapılan nesnedir. Aynı zamanda bir sürecin ve üretimin sonucudur” (Kırıçoğlu, Stokrocki,1997: .8).

Süreç: “Düşüncenin gerece aktarımı ve sanat yapma yoludur” (Kırıçoğlu, Stokrocki, 1997: 8)

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE LİTERATÜR

Erden, Münire ve Yasemin Akman (1996). “Eğitim psikolojisi gelişim-öğrenme-öğretme” kitabında, kuramlara göre , öğrenme süreçlerini ele almışlardır.

Nevide Gökaydın, “Eğitim tasarım ve görsel algı “ kitabında sanat eğitimi bugün, öğrencilerin estetik duyarlılığını, geliştiren, kendi güçlerini arttıran sosyal alışkanlıkların ve yaratıcı bireyler olmasını sağlayan, bir eğitim sistemidir” demiştir (Gökaydın, 1990: 12)

Kırıñoğlunun (2002) sanatta Eğitim, Görmek, Öğrenmek, Yaratmak kitabında , görsel sanatlar eğitimi irdelemektedir.

Yök Dünya Bankasının Ortaöğretilere, sanat öğretiminde eğitimcilere, kılavuz olma amacıyla çeşitli, eğitim fakültelerinden öğretim elemanlarının katıldığı panel doğrultusunda, yayınladığı Ortaöğretim de Sanat Öğretimi. (Kırıñoğlu ve Stokrocki, 1997)

Mehriban Gökbulut (2003). “Özgün Baskı Tekniklerinin Sanat eğitime Katkısı “ adlı yüksek lisans tezinde amaç, özgün baskı teknikleri ve malzeme baskı tekniklerinin, sanat eğitime olan katkısını belirlemiştir.

Yüksel Bingöl, (1997) “ Liselerde Sanat Eğitimi ve Öğretimi adlı, doktora tezinde, liselerdeki sanat eğitimi ve sorunlarına ışık tutarak; kendine güvenen, kendini geliştirip gerçekleştirebilen, bağımsız olabilen, kendisiyle birlikte çevresini de biçimlendirebilen, gelişmelere açık, yarınlara hazır, sorumlu,

dengeli yaratıcı bireyleri yetiştirebilecek bir sanat eğitiminin oluşumuna katkıda bulunmayı amaçlamıştır.

Nur Balamir (1998) “ özgün baskı tekniklerin yaratıcılığa etkileri “ adlı yüksek lisans tezinde, baskıresim ve yaratıcılık arasında ki ilişkileri irdelemiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni

Araştırma, nitel araştırma özelliği taşıdığı için, betimsel yöntemler kullanılacaktır. Araştırma da, kaynak ve alan araştırma modelleri, tarama modeli olarak kabul edilecektir. Bu araştırmada öğrenci uygulama süreçleri gözlenerek raporlaştırılacaktır.

3.2. Evren ve Örneklem

Türk Milli Eğitim sistemindeki ortaöğretim kurumları araştırmanın evrenini, Canip Baysal Lisesi ise araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler bilimsel, yazılı kaynaklardan, Bolu ilinde orta öğretim kurumlarında görev yapan sanat eğitimcileri ile yapılan (nitel) görüşmelerden, araştırmanın temel verilerini oluşturan, Canip Baysal Lisesi öğrencilerinin baskı resim süreçlerinin gözlem raporlarından ve bu sürecin sonunda çıkacak ürünlerden oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizinde sanat eğitimi etkinlik süreçleri içerisinde ve sonucunda oluşan farklılaşma ve etkileşim ilişkilerini ortaya koyarak karşılaştırma ve eleştirisel değerlendirme teknikleri etkin olarak kullanılacaktır.

Bu verilerin analizi, betimsel analiz ve içerik analizi şeklinde yapılacaktır.

Betimsel analiz daha çok kavramsal yapının açık bir şekilde belirlendiği araştırmalarda kullanılır. İçerik analizi, toplanman verilerin derinlemesine analiz edilmesine ve önceden belirgin olmayan temaların yanların ortaya çıkmasına olanak sağlar (Yıldırım, 2000: 58)

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUM

4.1. Eğitim ve Öğretim

Eğitim bireyin doğumundan ölümüne kadar geçen süreçtir. Bu süreç içerisinde bireye kazandırılmak istenen nitelikler önceden saptanan amaçlar doğrultusunda bireye aktarılabilir. Bu doğrultuda birey, eğitim sayesinde elde ettiği tecrübelerini gelecek nesillere aktarabilmiş, başka kültürlerden etkilenmiş ve çevresini etkilemiştir. Genel anlamıyla eğitim, belirli amaçlar ve bu amaçlar doğrultusunda hazırlanan programlara göre bireyi yetiştirme sürecide denebilir. Buna bağlı olarak da eğitim toplumsallaşmış ve nitelikli bireyler yetiştirme sürecidir. “Eğitim birey ile onun yaşadığı sosyal çevre arasında oluşan bir süreçtir” (Çilenti, 1988:13)

Birey yaşadığı toplum içerisinde çevre ile sürekli etkileşim halindedir, bunun sonucunda ise öğrenmektedir. Öğrenmenin var olduğu her yerde, bireyin davranışlarının değiştirildiği görülebilir. Bu da eğitim sürecidir ve okullarda verilmektedir. Eğitim aslında sadece okullarda değil, ailede, iş ortamında, arkadaş grubunda kısaca insanların birbirleri ile etkileşim halinde oldukları her ortamda gerçekleşebilmektedir. Eğitim ve öğretim zaman zaman, anlam bağlamında birbiriyle karıştırılmaktadır, aralarındaki en belirgin fark şöyledir; eğitim bireyin doğumundan ölümüne kadar süren çok geniş kapsamlı bir kavramken, öğretim ise, okullarda belirli bir program çerçevesinde gerçekleşebilmektedir.

4.1.1. Öğrenme ve Öğretme

Bireyin doğadaki, diğer canlılarla ayrılmasını sağlayan en önemli özelliği öğrenebilme yetisidir. İnsan büyürken pek çok davranışı öğrenerek gelişebilmektedir.

“Günümüzde psikolog ve eğitimcilerin hemen hemen hepsi öğrenmeyi, yaşantı ürünü, kalıcı izli davranış değişikliği olarak tanımlamaktadır” (Erden, Akman, 1996: 119).

Öğrenmenin biçimi nasıl olursa olsun sonuçta bireyin davranışlarında bir değişikliğe neden olur. Okullarda her zaman iyi yönde öğrenme amaçlanır fakat, öğrenme bazen yanlış yönde de gerçekleşebilir. Öğrenme kişiseldir, öğrenme sürecinin sonunda bireyler kendilerinden beklenen davranışları aynı oranda göstermezler. Gerçek anlamda öğrenmenin söz konusu olabilmesi için, kazanılan davranışın devamlı olması gerekir.

Bugün öğrenmeyi açıklayan farklı kuramlar vardır. Bunlar davranışçı kuramlar ve bilişsel kuramlardır.

4.1.2, Davranışçı Kuramlar:

“Davranışçı kuramlar, öğrenmeyi doğrudan gözlenebilen uyarıcı ile davranış arasındaki ilişki kurma işi olarak açıklamaktadırlar” (Erden, Akman, 1996:121). Daha çok davranışlarda meydana gelen değişikliklerle ve bu değişikliğe neden olan uyarıcılarla ilgilenirler.

Davranışçı kuramlara göre, davranış değişmesine neden olan üç temel öğrenme süreci vardır. Bunlar:”klasik koşullanma”, “edimsel koşullanma” ve “gözlem yoluyla öğrenme” dir. Klasik koşullanma kuramına göre, birey doğal olarak bir uyarıcı karşısında gösterdiği tepkiyi, tepkiye neden olan uyarıcıdan hemen önce gelen bir uyarıcıya da göstermektedir. Edimsel koşullanma kuramına göre ise, bireyin bir davranışı olumlu sonuç verirse (pekiştirilirse), davranışın tekrar ortaya çıkma olasılığı artar. Bir davranışın sonucunda ortamda olan bir olumsuz durum ortadan kalkarsa, “olumsuz pekiştirme” olarak adlandırılır. Edimsel koşullanma yapılırken, bireyde istenilen davranışların pekiştirilmesi gerekir. Pekiştirmenin ne zaman ve hangi sıklıkla yapılacağı öğretilmek istenilen davranışa ve bireyin özelliklerine göre değişir. Belli başlı pekiştirme tarifleri “sürekli”, “zaman aralıklı”, ve “oran aralıklı” pekiştirmelerdir (Erden, Akman, 1996: 139-140)

Davranış olumsuz ise, bu durum ceza olarak nitelendirilir. Ceza istenmeyen bir uyarıcı verilerek veya ortamdaki istenen uyarıcı ortamdan çekilerek verilebilir. Eğitimciler istenmeyen etkilerinden dolayı cezayı uygun bulmazlar. Birey bazı davranışları çevresini gözleyerek öğrenir. Genelde sonucu olumlu olan davranışları almak ister.

4.1.3. Bilişsel Kuramlar

“Bilişsel kuramcılar ise, öğrenmenin içsel bir süreç olduğu ve doğrudan gözleneceği görüşünü getirmektedirler” (Erden, Akman, 1996: 121). Öğrenmenin gözlenemeyen kısmı ile yeni algı, hafıza yaratıcılık gibi kısımları ile ilgilenirler. Bu iki yaklaşım birbirlerini tamamlar niteliktedir. “Öğretme, öğrenmeyi sağlama ve rehberlik etme etkinliğidir. Planlı ve programlı öğretme etkinlikleri ise öğretim olarak adlandırılmaktadır” (Erden, Akman, 1996: 121)

Bilişsel öğrenmeyi en kapsamlı biçimde açıklayan kuram, bilgiyi işleme kuramıdır. Bu kurama göre, birey dışarıdaki uyarıcıları duyu organlarıyla alarak duyuşsal kayıt olarak adlandırılan belleğe kaydeder. Duyuşsal kayıta bilgi çok küçük bir zaman dilimi içinde kahr, sonra unutulur. Duyuşsal kayda çok sayıda uyarıcı geldiği halde, bu uyarıcıların çok azı seçici algı süreciyle kısa süreli belleğe geçer. Burada yeni gelen bilgileri eski bilgiler ile karşılaştırılarak örgütlenir ve uzun süreli belleğe gönderilir. Kısa süreli bellekte bilgiler tekrar ve gruplandırma yoluyla uzun süreli belleğe işlenir. Bilgiyi işleme kuramının eğitim alanına getirdiği en önemli katkılardan biri öğrenme stratejileridir. Bu stratejiler genellikle ilkokuldan sonra gelişmeye başlamaktadır. Öğrenme stratejileri öğretilebilir. Bu nedenle öğretmenlerin bu stratejilerinin öğretime ağırlık vermeleri gerekmektedir. (Erden, Akman, 1996: 159)

4.2. Sanat Eğitimi

Sanat, insanın doğayı kendine göre yeniden biçimlendirme sürecidir. Bunun için yaratıcılığı olan yetenekli denilebilecek insanlara gereksinim vardır. Fakat yetenek, insanların sanatla uğraşması ve sanatçı olması için yeterli değildir. Var olan potansiyelin eğitimle artırılması gerekir. Genel eğitimin yanı sıra sanat eğitimine de ihtiyaç vardır.

Sanat eğitimi bugün, öğrencilerin estetik duyarlılığını geliştiren, kendi güçlerini ve önemli görsel gerçekleri tanımalarında önderlik eden, düşünme güçlerini artıran sosyal alışkanlıklarını ve yaratıcı bireylerin oluşmasını sağlayan bir eğitim sistemidir. Unutulmamladır ki, estetik duyarlılığın varlığı ve yaratıcılık, toplumları gerilemekten, banalleşmekten korur (Gökaydın, 1990: 12)

Sanat eğitimi öncelikle, bireyin toplumla istediği gibi ve uygarca yaşamasını, duygusal yönden kendisi ile barışık olmasını, sosyal ilişkilerini düzenleyebilmesini sağlar. Estetik zevkten yoksun yetişen bireylerin, ileride toplumu meydana getirecekleri göz önünde bulundurulmalıdır. Toplumun sanat kültürünün gelişmemiş olması, o toplumun henüz gelişmemiş bir toplum olduğunu gösterir.

Bireyin yaşadığı ortamda salt estetik kaygılar taşıması yeterli değildir. İyi eğitilmiş bir sanat eğitimcisi tarafından, yönlendirilmesi de gerekmektedir. Bu da okullarda belirli programlar çerçevesinde mümkündür. Sanat eğitimi, bugün toplumumuzda hem örgün eğitim hem yaygın eğitim kapsamında öğretilmektedir. Örgün eğitimde; ana okullarında, ilköğretim okullarında, lise ve üniversitelerde sanat eğitimi verilmektedir. Yaygın eğitimde ise halk eğitim merkezlerinde çeşitli kurslar düzenlenerek sanat eğitimi verilmektedir.

Dar anlamıyla sanat eğitimi görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgilenir. Bu öğretimin kapsamı içinde, uygulamaya yönelik sanat etkinlikleri, sanat yapıtı inceleme, sanat tarihi ve estetik yer alır. Dahası ,sanat eğitimi, araç, gereç ve işlik donanımı ile öğretim programları, çalışma düzeni, değerlendirme gibi yöntemsel konuları da içerir. Geniş anlamıyla “görsel sanatlar eğitimi” ise eğitim bilimin bir dalı olarak sanatın, estetiğin, sanat tarihinin eğitim ve öğretimle ilgili bütün sorunlarıyla ilgilenir. Bireyin sanatsal ve estetik gelişimi, sanatta öğrenme ve yaratıcılık eğitimi, sanat öğretmeninin araştırma konuları içinde yer alır. Kısaca sanat eğitiminin metodolojisi ile ilgili sorunlara felsefe, psikoloji, toplum bilim ve antropoloji gibi bilim dallarıyla ilişki kurarak üst düzeyde çözümler arar. Bu çözümleri uygulamaya sunar. Kuramını oluştururken bu dalların bilimsel araştırmalarından, araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanır (Kırıçoğlu, 2002:3)

Sanat eğitimi, sadece kuru bilgilerden oluşan eğitim programı değildir, amaç bireyleri zanaatçı olarak yetiştirmek değil, farklı düşünebilme disiplininin oluşturulabilmesi, bakmak ile görmek arasındaki farkı da kavrayabilmektir. Birey sanatla uğraşırken, doğadaki nesnelerin birbiriyle olan ilişkisini kavrar, yaratma sürecinde ürettiği değerleri ise çevresi ile paylaşabilir ve tüm bunların sonucunda mutluluk duyar.

Bu bağlamda sanat eğitimi bireyin yaratıcı davranışlarını, ifade ve anlatım yeteneğini geliştiren, üretim yapabilmesini ve kendini kanıtlamasını sağlayan bir eğitim sistemidir. Kişilerin kazandıkları becerileri, hayatın anlamlanması sürecini destekler.

Sanat eğitimi ya da daha doğru bir deyişle sanatla eğitim, kimi düşünürlerce Plato'ya kadar indirilmekte, kimilerince de ancak 20. yy. da söz konusu edilebilecek bir etkinliğe kavuşmuş kabul edilmektedir. Gerçek olan şudur ki, yüzyılımızda giderek önem kazanan, sanatla eğitim, en kapsamsal anlamındaki eğitimin akılcılığa kaymış, buna karşılık duyguların, duyuların tüm tinsel (manevi) eğitimin giderek daralıp sınırlanmış ve bir çeşit yalnızlığa terk edilmiş olduğu görüşleri üzerine ortaya atılmıştır. Sanat eğitiminin kuram olmaktan çıkıp, topluca konuşulması, uygulamaya geçiş yönünde adımların atılması Almanya'da 1890'larda başlamaktadır. 1901'de Dresden'de, 1903'de Weimar'da ve 1905'de Hamburg'da yapılan sanat eğitimi kongreleri bu akımın gelişmesinde önemli rol oynamışlardır. (San, 1997 : 1)

Ülkemizdeki bazı kurumlarda eğitim sistemini incelediğimizde sanat alanındaki dersler zihinsel bir süreç olarak önemsenmemekte, yeteneğin ve el becerisinin gerekli olduğu bir ders olarak algılanmaktadır. Her zaman sanat derslerinin yerini doldurabilecek, yoğun zihinsel faaliyet gerektiren bir ders bulunabilmektedir.

Herbert Read, eğitimde en önemli hususlardan birinin psikolojik yönelişleri, ruhsal tutumları bilmek olduğunu ileri sürmektedir. O'na göre estetik duyarlılığın eğitilmesi, eğitimin en önemli ve temel görevlerinden biridir. Read'in kuramına göre, tüm anlatım ve kendini ifade tezleri, şiir ve edebiyat, müzik yada

sözlü diğer anlatım biçimleri ve gerçekliğe birleştirimci biçimde yaklaşan her çeşit form, estetik eğitimin kapsamına girerler. Yani kastedilen bilincin zekanın, yargılama ve usavurma güçlerinin aslında dayalı olduğu tüm duyumların eğitimidir. REad'e göre, ancak bu duyumlar dış dünya ile uyumlu bağlantı ve ilişkiler içine konabilirse bütünleşmiş bir kişilik oluşabilir. Demek ki sanat eğitimi kavramıyla, salt görsel ve plastik alandaki eğitim değil, tüm ifade tarzlarını kapsayan bir eğitim anlaşılmalıdır. (Erbay, 1997: 14).

Ülkemizde bugün bile , sanat eğitimi hak ettiği yere gelememiş denilebilir. Hala okullarda sanat eğitimi dersleri işleyiş ve ders saatinin azlığı anlamında sorun yaşamaktadır. Çoğu okulda, sanat derslerinin uygulanabileceği mekan oluşturulmamış olmakla birlikte, gerektiğinde başka amaçla kullanılmak için geri alınmak üzere verilmiştir. Verilen mekanlar ise, atölye atmosferinden uzak, bozulmuş sınıflardan yada kullanılmayan bodrum katlardaki alanlardan oluşmaktadır. Sanat eğitimi derslerinin planlamalarında olan eksiklikler ve sanat eğitimine karşı oluşmuş yanlış bakış açıları değişmedikçe, sanat eğitiminin toplumumuzda istenilen düzeye gelmesi olanaksızdır.

4.2.1. Sanat Eğitiminin Amacı

Sanat eğitiminin amacı, topluma sadece sanatçı yetiştirmek değil, bireylerin dengeli ve sağlıklı kişilik özellikleri kazanıp, topluma ve kendilerine faydalı bireyler olarak yaşamalarını sağlayabilmektir.

“Sanatın görevi her zaman insanı bütünlüğü içinde heyecanlandırmak, kendisini bir başkasının yaşamı ile bir görebilmesi, başkalarında kendisinin olabilecek yaşantıları benimsemesini sağlamaktadır “ (Fisher, 1985: 16)

Sanat eğitiminde amaç, pek çok insanın algıladığı gibi, boşa zaman geçirme değildir. Birey farkında olmadan kendini ifade eder, sanat yolu ile iç dünyasını yansıtabilir. Bunun yanında birey bir şeyler üretmenin, kendini ifade edebilmenin hazzını yapabilir. Okul ortamında arkadaşları ile paylaşmayı öğrenebilir. Geniş kitlelere başarabildiği ve üretebildiklerini gösterme olanağı bulabilir. Kendine güven duymaya başlar, sağlıklı bir birey olarak yaşamda yerini alır.

Toplumun gelişebilmesi, uygar bir toplum düzeyine gelebilmesi için, öncelikle duygusal yönden doyurulmuş, belirli düzeyde estetik donanımına sahip insanlar gerekmektedir. İlköğretim, hatta okul öncesi dönem de çok önemlidir. Çocuğa temel eğitim verilirken zihinsel gelişiminin yanında, yaratıcılığını ve el becerisini geliştirecek çalışmalara da öncelikli yer verilmelidir. Bu çalışmalar, çocuğun ilerdeki yaşam biçimini, dünyaya bakış açısını belirleyecektir.

“Aslında sanatın en temel amacı, kendi içinde biriktirdiği, barındırdığı tinsel (manevi) birikim yolu ile insanları harekete geçirmektedir. Sanatsal bir hayalin, imgenin hazzal, coşkusal birikimi nesnenin kendi biçiminden dışarıya dağılarak, sanatı algılayan insana yansır, onların ruhuna işler” (Artut, 2001:32)

Sanat, insanları manevi yönden doyurur. Sanatla ilgilenen kişi, ister sanat yapsın, isterse izleyici olsun, dünyaya geniş bir perspektiften bakabilir. Olaylar karşısında görüş farklılıkları vardır, doğru yorum yapabilir ve sağlıklı kararlar alabilir. Yine okullarda verilen sanat eğitimi derslerinin amacı bireyin, zekasını ve el becerisini birlikte geliştirerek, sonraki eğitim sürecinde ve yaşantısında uygulayabilmesine yardımcı olabilmektedir.

4.2.2. Sanat Eğitiminin Gerekliliği

Sanat, insan doğasının bir gereğidir. Toplumsal yaşamın en önemli boyut ve unsurlarından biridir. İnsan olmanın gereği, varlığının bir ifadesidir. Dolayısıyla insan yaşamında formal bir sanat eğitimi olmadığını düşünsek bile sanatsal belirtiler amatörce veya spontan bir şekilde, insanın doğasından kaynaklanan bir içtepi olarak kendini gösterecektir. (Artut, 2001:89)

Her birey, doğuştan birtakım yetenek de denilebilecek özellikleriyle dünyaya gelir. Bazıları, eğitim sürecinden geçerek bu yeteneklerini geliştirebilme olanağı bulurken; eğitim almamış bireylerde bile sanata karşı bir eğilim de olabilir. Bu eğilim, günlük yaşantıda kendini belirgin bir şekilde gösterir. Ev dekorasyonundan tutun da, günlük giyim seçimine kadar her yerde ve her konuda, birey içindeki sanat duygusunu dışarı yansıtabilir. “Plastik sanat eğitimine gereken önemin verilmemesi, sanatın toplumda ne gibi etkilere ve tepkilere yol açabileceğinin bilinmesinden kaynaklanmaktadır” (Erbay, 1997: 2)

Sanat eğitime önem veren toplumlarla, sanata yeterli değeri vermeyen toplumlar arasında büyük farklılıklar olması kaçınılmazdır. Sanat yoluyla gelişmiş bireylerden oluşmuş toplumlar kültür değerlerine, sanat eserlerine sahip çıkmakta ve yeni sanat eserleri birikimi için gereken ortamı sağlamaya çalışmaktadırlar. Sanat toplumun hayatında yer almadıkça sözü edilen toplumun, sağlıklı olması ve sanatçıların yetişmesi de beklenemez. Öncelikle sanatın gerekliliği topluma eğitimle kazandırılmış olmalıdır.

İnsanoğlunun her geçen gün teknolojinin getirdiği ağır baskıdan kurtulması, rahatlaması ve insan olmanın erdemine ulaşması ancak sanat yoluyla sağlanabilir. Özellikle teknolojik alandaki gelişmeler ile endüstriyel rekabet ortamında, endüstriye hizmet etme, sanat ürünleri ile yaratıcı güce duyulan gereksinime paralel olarak, sanata ve sanat eğitime olan ihtiyaç da artmıştır. Plastik sanatlar eğitimi; insan bilincinin yaratıcı becerilerini, özgür kılması açısından önemlidir (Erbay, 1997:1)

Okullarda, sanat eğitimi dersleri önemsiz ders durumuna düşürülmemeli. Eğitim politikası olarak sanat eğitiminin önemi topluma, öğrencilere ve velilere kavratılmalıdır.

Bilim ve Teknikte yoğun gelişmelerin yaşandığı, teknolojinin günlük hayatımıza girdiği günümüzde çocuklarımızın ruhsal açıdan dengeli, paylaşımcı yetişebilmeleri için sanat eğitimi vazgeçilmezdir. Yaşadığımız çevredeki bilinçsiz betonlaşma, gelişme adına yaşanan düzensiz ve zevksiz oluşumlar ancak sanat eğitimi derslerinde kazandırılacak estetik çevre bilinci ile güzelliklere dönüştürebilir. Sanat eğitimi çocuklarımıza önce kendisine, sonra çevresine saygı duymayı öğretir (Buyurgan, 2001: 13)

Çevremize baktığımız zaman, mutsuz insan profili karşımıza çıkabilmekte. Bu insanlar mutsuzluğunun yanında içinde yaşadığı topluma duyarsız, hiçbir şeyden zevk almayan, sadece işine gidip gelen, kendisine yeni ufuklar açabilecek olan özel eğilimleri olmayan insanlardır.

Endüstri, insanı salt üreten bir varlık olarak görmeye başlamış, teknolojinin gelişmesi sonunda, beliren yaşama biçimi, kendi kendine yabancılaşan bir insan tipini de birlikte getirmiştir. “Bu yeni insan tipi birey olarak, bireysel niteliklerini, duygularını, özlem ve umutlarını; karar verme varlığı olarak da özgürlüğünü yitirme tehlikesi içinde olan insandır”. Özgür insan, duyan, düşünen, yaratan, kendisi ile diyalog kuran, doğayı ve insanları seven bir varlıktır. Özgür insan yetiştirmenin yolu; yalnızca akıl ve irade varlığı değil, aynı zamanda duygu varlığı olan insanın duyarlılığını geliştirmekten geçer. Böylece sanat eğitime günümüzde her zamankinden daha çok gereksinim vardır. (Gençaydın, 1983:25)

Modern toplumlarda teknolojik yönden gelişmişlikle birlikte toplum, giderek mutsuz insan yığınları durumuna gelmeye başlamıştır. Çalışan kesim insanları günü işiyle geçirmekte, bunun sonucunda yaşamdan zevk almayan bireyler ortaya çıkmaktadır. Bireye iş sonrasında kendini ifade edebileceği, bir şeyler üretebileceği ortamlar sağlamaktadır. Gelişmiş dünya ülkelerinde ise yalnızlaşan insan için çözüm yolları aranmaktadır, çeşitli kurslar, hobi edindirme kulüpleri, sanatsal etkinlikler sayesinde insanlar kendilerini ifade edebilmekte ve sosyalleşebilmektedirler.

“Her türlü buluş ve yaratıcılığa her zamankinden daha fazla gereksinim bulunduğu çağımızda, duyguların ve zihinsel süreçlerin duygusal yönlerinin de birlikte eğitilmesi zorunluluğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Duyguların eğitime de en iyi sanat yoluyla olur” (San, 1977:12).

Sanat eğitimi, topluma kendine güvenli, yeteneklerinin farkında olan insanlar yetiştirmesine katkıda bulunduğu için önemli ve gereklidir.

4.3. Çocuk Resminin Gelişen Aşamaları

1. Karalama Evresi (2-4 Yaş Arası)

Çocuğun sanat dünyası karalama evresi ile başlamaktadır. Daha sonra karalama evresinde ki çizgiler, çocuğun algı gelişimine paralel olarak, anlam kazanmaya başlar. Yüzeyde oluşturduğu çizgilerin, kolunun ve elinin hareketleriyle meydana geldiğini fark eder. Bu bağlam çocuğun zihinsel ve sanatsal gelişimini inceleyen Piaget ve Lquet, bu dönemdeki çocuk karalamalarının oyun ve araştırma olarak değerlendirmişlerdir. Pek çok araştırmacıya göre, bu karalamalar amaçsız ve eşgüdümsüz hareketler değildir.

Aynı zamanda, süreçte çocuk konuşma çabasıdır. Çok iyi konuşamadığı için, kendisini resim yoluyla ifade etmeye çalışır. Ayrıca çizdiği grafiksel şekilleri, çevresinde gözlemlediği gerçek objelere benzetmeye çalışır. Meydana getirdiği bu grafiksel şekillerin ne olduğunu, neyi simgelediğini sözle de anlatır.

“Wallon’a göre; resim, kendiliğinden doğar ve çocuğun kendine özgü çizgilere verdiği yoruma dayanır.” (Yavuzer,1995: 34)

Dikkat edilecek olursa, çocuğun ilk yürüme, koşma ve resim yapma çabası aynı dönemdedir. Böylece ilk keşiflerini yapmaktadır çocuk.

2. Şematik Öncesi Dönem (4-7 Yaş Arası)

Bu dönem, genelde çocuğun kreş, anaokuluna başladığı dönemdir. Çocuk yine çizdiği grafiksel şekilleri gerçek objelere benzetmeye çalıştığı bu süreçte, dış dünya ile olan ilişkisini geliştirmeye çalışmaktadır.

“Gesell, 4 yaşındaki çocuk için şu özellikleri belirlemektedir: Çocuk kalemi ya da fırçayı yetişkinler gibi tutar. Büyük bir dikkat ve titizlikle çalışır. Düşündüklerini etkinlik bir hayal gücü ile kağıda geçirir. Cisimlerin büyüklükleri

ve mekanla olan ilişkileri zayıftır. Kendisi için çok önemli olan bazı ayrıntıları çok büyük olarak çizer. (Yavuzer, 1995: 44) Örneğin, kedi besleyen bir çocuk, aile resmi yaparken kendisinin çok değer verdiği, sevdiği kedisini, aile fertlerinden ve hatta kendisinden daha büyük olarak resmeder.

Şematik öncesi döneme kadar çocuk, boyaların renklerini ayırt etmeden kullanır. Ancak 4–5 yaşlarındaki çocuk, öncelikle üç ana rengi tanır.

5-6 yaşlarında çocuk kendi iç dünyasını kağıda aktarır. Resimlerinde daha fazla ayrıntıya girer. Mekan duygusu gelişir ve daha realist olur.

“Çocuk resimlerinin kendine özgü görünüşü kazandıran etkenlerden yaşama kıvancı, varlığını bu görünüşte ortaya kor, ya da ortaya koyduğu oranda resim çocuğun malı olur. Yetişkinlerin yerdikleri çocuklar gibi resim yapmayışlarının gerçek nedenlerinden biri de yaptıklarını bu kıvançla yoğuramamalarıdır demek, pek yanlış olmaz.” (Bingöl, 1975: 19)

Löwenfeld tarafından şematik öncesi dönem olarak nitelendirilen bu dönem de, saydam ve röntgen resim diye adlandırılan şeffaf resimler de görülür. Çocuk, bir objenin içinde veya arkasında yer alan diğer bir objeyi göremediği halde, sanki görünüyormuş gibi resmeder. Örneğin, bir ev resmi yaparken içindeki insanları ve eşyaları da dışarıdan görünüyormuş gibi resmeder. Bu dönemin diğer önemli bir özelliği de çocuğun esnekliğidir. Çocuk bir gün yaptığı bir figürü diğer bir gün farklı çizer.

Bu bağlamda şematik öncesi dönemde ya da okul öncesi dönemde, resim çalışmaları için ekonomik ve çalışılması kolay malzemeler seçilmelidir. Kil, nişasta kolası ve hamur gibi malzemelerle üç boyutlu çalışmalar yaptırılabilir. Bu tip malzemelerle yapılan çalışmalar, çocuğun kas ve el becerisini de geliştirir.

Çeşitli sebze, yaprak, parmak, fırça, ip gibi doğal malzemeleri kullanarak doğrudan baskı tekniği uygulatabilir. Bu malzemelerin kağıt üzerinde bırakacağı izleri görmek onun için eğlenceli olacaktır. Ayrıca pastel boya, suluboya ve hatta çini mürekkebi gibi malzemeler tek renkli ve çok renkli çalışmalar için çok uygundur.

3. Şematik Dönem (7-9 Yaş Arası)

“Çocuk resimleri, yalnız çocukların içinde yaşadıkları topluma uyma yeteneklerini ortaya koymakla kalmaz; onların resimlerine yükledikleri anlam, duygu ve düşüncelerini de yansıtır. Ayrıca yetişkin sanatçı gibi çocuk da çalışmalarından etkilenmek ve böylece yaptığını yaşamak ister. Tutumuyla eğiliminin bu doğrultuda olduğunu gösterir.” (Bingöl, 1975: 18)

Bu dönemdeki çocuk, resimlerinde sadece kendisinin çevreyle olan ilişkisini değil, çevresindeki kişilerin birbiriyle olan ilişkilerini de ifade eder. Çocuk, artık kendisini dünyanın bir merkezi değil, onun bir parçası olarak görebilmektedir. Bu yeni düşünce şekli ile çocuğun resimlerinde ufuk çizgisi görülmeye başlar.

Bu dönemdeki çocuk resimlerinde, çocuğun resmettiği objelerin, figürlerin oranlarında farklılıklar görünür. Bu özellik, çocuğun belli bir kişiye ya da eşyaya olan özel bağlılığı, duygusal yaklaşımının sonucunda oluşan bir özelliktir. Aynı zamanda resimlerinde, çocukta renk-biçim ilişkisi oluşur. Aynı biçimleri hep aynı renk boya ile boyama isteği görülür.

Okula başlama çağı olan bu dönemde çocuk, yazı yazmaya ya da daha farklı faaliyetlere yönelebilir. Bu da ne yazık ki, çocuğun resim yapma heyecanını yavaşlatabilir. Eğer çocuk, sadece yazı yazma yoluyla kendisini daha iyi ifade ettiği düşüncesine kapılır ve çevresi de onu bu yönde desteklerse, çocuk resim yapmayı bırakabilir.

“Eğer yön değiştirme önlenirse ideal ifade yolu içi çocuğun tüm coşkusu korunmuş olur. Resim, yazı dilini aşan duyarlı bir ifadedir.” (Yavuzer, 1995: 63)

4. Gerçekçilik Dönemi (9–11 Yaş Arası)

Bu dönemdeki çocuğun resimleri daha gerçekçidir. Çevresinde gördüklerini gerçekçi biçimde resmetmek ister ve bunu başaramayınca da hayal

kırıklığına uğrar. Bu durumda eğitimci, çocuğun bu çabasını frenleme ve gerçek sanatın, taklitçi olmadığına onu inandırmalıdır. “Bu tip çalışmalarda imgenin yeri olmadığı için resimler, yaratmanın değil, takliden veya işçiliğin, bir becerinin ürünü oluyor.” (Bingöl, 1975: 19)

Özellikle 7-12 yaş arası ortaya çıkan bu taklitçilik eğiliminde çocuk, gerek gazete ve dergide gördüğü resimleri, gerekse bir sanatçının çizimini, tekniğini taklit etme yoluna gider. Çocuğu taklitten uzaklaştırmanın bir yolu, ona soyut çalışmalar yaptırmak, diğer bir yolu ise ona kendi resimlerini içerik ve teknik açısından eleştirmesine olanak vermektir.

Bu yaşlardaki çocukta, renkler de gerçekçidir. Çocuk, renk ve biçim arasında ilişki kurar. Mekan ve perspektif resimlerinde görülmeye başlar ve yer çizgisi yukarıya çıkar.

Çocuğun resim yaparken takındığı özgür tavır iyice azalır. Toplumun değer yargılarına, estetik beğenisine uygun resim yapma kaygısına düşer. Eleştiriden, beğenilmemekten korktuğu için resimlerini çevresindekilere göstermekten kaçınabilir ve yine aynı nedenlerden dolayı resim yapmayı bırakabilir.

“ Çocuk, resminin bizim bildiğimiz anlamında güzel olmasına çalıştığı zaman, çocukluğundan çıkmış ve çocukluğa özgü yaratıcılığı sona ermiş oluyor. Bundan sonra, ne resim yapma çabası ona eskisi gibi yaşama kıvancı veriyor, ne de o, resimlerinde bu kıvancı yansıtabiliyor. Denilebilir ki, çocukluk çağının ilk mutsuzluğu bu oluyor, yaratıcılık yönünden kuşkusuz.” (Bingöl, 1975: 19)

Burada aile ve okul, çocuğun özgürce resim yapabilmesi için uygun ortamı sağlamalı, bol ve farklı malzemeler sunmalıdır. Farklı malzemelerle çalışmak ona yeni deneyler yapma olanakları sunabileceğinden, yaratma güdüsünü harekete geçirebilir. Çocuğu güdülemek yerine, onu olumsuz bir şekilde eleştirmek yanlış bir tutum olur. Ayrıca çocuğu çeşitli sanat etkinliklerine götürerek,

sanatçıların birbirlerinden farklı imgelerinin olduğunu ona hissettirmek faydalı olacaktır.

Yine aynı dönem yaş grubu çocuklarında cinsiyetlerine göre gruplaşmalar görülür. Bu durum resimlerine de yansır. Örneğin kız çocukları değişik kıyafetli kız resimleri yapmaktan hoşlanır. Erkekler ise araba, uçak resimleri yaparak konu seçiminde kızlardan farklılık gösterirler.

5. Mantık Dönemi (11-14 Yaş Arası)

Ergenlik döneminin başlangıcı olan bu dönemde çocuk daha çok gözlemlediği şeylerle ilgilenir. Perspektif duygusu iyice gelişir. Uzak ve yakındaki objelerin hem boyutlarındaki hem de renklerindeki ayrımları görebilir. Öğretmen perspektif bilgisini matematiksel işlemlerle vermekten kaçınılmalıdır.

“Batıda Rönesans öncesi, Yeniçağ, doğu Mısır sanatı, minyatür, Hitit, Asur, Sümer, Mezopotamya sanatı, Uzakdoğu Japon ve Çin estampları üzerine bilgiler vermeli ve onları öğrenciye sevdirmelidir.” (Kahnemuyi,1995: 33)

Bir önceki dönemde çocuk, cinsiyet farklılıkları belirtmek için kız ve erkek giysilerini resimlerinde kullanırken, bu dönemde ise figür ayrıntılı ve görsel özellikleri, giysinin bazı kıvrımları ile anlatılmaya çalışılır.

“Ortaokul çağı, çocuksu gerçekçilikten eleştirel gerçekçiliğe geçiş ve entelektüel düşüncenin başlangıcı sayılmakla birlikte bu dönem aynı zamanda olumsuz bir haberin de işaretidir. Çocuksu heyecanını özgür evreninden güven dolu anlatımcılığı tıkanmaya başlamıştır artık. Olayların nedenini bilme ve anlama güdüsü ağır basmaktadır. Serüven ve doğabilimsel konuları okumaya ilgi gösterir. Gelişim özelliğinden kaynaklanan eleştirici tanrı kendisine yönelir ve yaptıklarının doğaya benzediğini fark edince resimlerine çocuksu imgelerini de katar ya da yapamıyorum düşüncesine kapılabilir. Bu nedenle de kendisine gerçeğe imgelem arasında gidip gelen bir evren kurar. Öyleyse sanat eğitimi konularını da yarı

gerçek yarı düşsel evrene uygun olarak düzenlemek gerekir.” (Gençaydın, 1993: 18)

6. Gençlik Dönemi (14-17 Yaş Arası):

Fiziksel gelişmeye paralel olarak bu dönemdeki gençte zihinsel gelişmeler de fark edilir. Bu yaşlardaki genç, yakın çevresindeki ve evrendeki gerçeklerle yakından ilgilenir. Sanatta da yaşadığı problem, çevresini ve izlenimlerini aşırı gerçekçi anlatma, resmetme çabasından doğar.

“Eğitici, gençliğe bunalımı yılarında geçmişteki ve zamanımızdaki sanat yapıtlarını gösterip, kişiliğin ve içtenliğin yaratıcılıktaki ne denli bir güç olduğunu açıklayacaktır.” (Kahnemuyi, 1995: 39)

Bu yaşlardaki genç varlığını kanıtlamak ister. Karşılaştığı engeller ve problemlerle savaşacak gücü ve enerjiyi fiziksel olarak ta kendinde bulmaktadır. Fiziksel gücünü ve becerisini sergileyebileceği teknikleri, zor da olsa başarmak ister. Resim öğretmeni de bu enerji yaratıcılığa dönüştürecek yeni tekniklerle öğrenciyi tanıştırmalıdır. Baskı resim, üç boyutlu çalışmalar öğrencinin ilgisini çekebilir. Böylece genç, gücünü denemiş, yeni keşifler yapmış, kendini kanıtlama ortamını da bularak, yaratıcılığı gelişmiş olacaktır.

“Bilim adamlarının, sanatçıların disiplinli ve sistemli çalışmaları sayesinde, kültürel yükselişin, teknolojik gelişmenin bu düzeye ulaşabildiği insanlığın, bunlara çok şey borçlu olduğu vurgulanarak, çalışmanın anlamı, keşfetmenin gururunu yaşama bilinci aşılmalıdır.” (Gençaydın, 1993: 21)

Bu çağlardaki gençlerin ilgileri toplumsal olaylara, felsefe ve politik konulara yöneliktir. Bu nedenle, sanatla aralarını sıcak tutmak zor olabilir. Onların enerjilerini sarf edeceği kendi seviyelerine uygun, gerekirse de zor ve karmaşık çalışmalar yaptırılabilir.

Eğitici gençleri çeşitli sanat etkinliklerine ve hatta sanatçıların atölyelerine götürerek sanatçıyla birebir görüşmelerine olanak sunulabilmelidir.

Bir sanatçıyla tanıştırmak, konuşmak, onu bir sanat eseri yaratırken gözlemlemek genç öğrenciyi olumlu yönde etkileyecektir.

4.4. Temel Sanat Eğitiminin Önemi

Sanat eğitimi, çocuğun ve gencin hem fiziksel, hem zihinsel, hem de duygusal gelişimini ve geliştiren bir eğitim şeklidir. Çocuk resim yapmaya meraklı bir tutuma karalama ile başlar. Daha sonra kol hareketlerinin kontrolüyle, kontrollü çizgiler, çizimler yapar. Çevresindeki objeleri, olayları kendi yorumuyla ifade eder. Düşüncelerini ve duygularını çizgilerle ve renklerle ifade eder. Araştırmalar, denemeler yaparak kendi yaratıcılığını fark eden çocuğun kendine güveni fazlalaşır. Yaratıcılık, hem sanatta, hem de gerçek hayatta sorunları daha rahat çözebilmesine olanak sağlar. Sanat eğitimi, çocuğun ve gencin kişilik gelişimini etkileyen yaratıcılık gücünü ön planda tutar.

“Sanat eğitiminde öğrenci, yaparak öğrenecek, öğrendikçe yapacak kuramlar ortaya çıkaracaktır. Her şey yavaş yavaş öğrencinin öz malı olacaktır. İşte o zaman yapılanın niçin yapıldığını anlayacak ve yapılan çalışma anlam kazanacaktır. Böylece bir durum, öğrenciye güven verecek, ondaki sorumluluk duygusunun gelişmesini sağlayacaktır. Bunu sonucu olarak öğrenci de, çalışmalarını etrafındakilere sorarak değil, kendi kararları ve beğenileri doğrultusunda ortaya koyacaktır.” (Gökaydın, 1990: 5)

Yaratıcılıkta zekanın önemli bir yeri vardır. Ancak zeka gelişimi, Benajmi Şç Bloom’un da belirttiği gibi, yaş ilerledikçe yavaşlatmaktadır. Örneğin 0-4 yaşları arası, çocuğun zeka gelişimi %50 iken; 8-18 yaş arasındaki öğrencide %20’dir. Görülüyor ki, yaratıcılık da zeka gelişimine paralel olarak yavaşlatmaktadır. Bu nedenle orta öğretimdeki gencin yaratıcılığını kaybetmemesi için, eğitimci farklı teknikler, farklı deneyler, araştırmalar, konular sunmalarıdır.

Sanat eğitimi, taklitçiliği değil, yaratıcılığı hedef alır. Yaratıcılık, görmeni, sezmenin, denemenin, araştırmanın ve çözmenin bir araya gelmesiyle ortaya çıkar.

Sanat eğitiminin amacı, öğrencinin sanatsal dili kullanarak kendini ifade edebilmesini, çevresiyle ilişki kurabilmesini aynı zamanda, yaratıcılığını ve kişiliğini geliştirebilmektedir.

“Yaratmanın, var olmanın ve nesnelerin arasındaki biçimsel güzelliklerle işlevsel ilişki sezebilmenin mutluluğunu yaşayan birey, kendine güvenmeyi, karar vermeyi, paylaşmayı, düzensizliklerden ve çirkinliklerden, çarpıklıklardan rahatsız olmayı öğrenir. Böylece; kendine güven duygusuyla irade varlığı, karar verme yeteneğiyle özgür, toplumsal ilişkilerde paylaşmayı bilen, düzensizliklerden rahatsız olan birey olarak da çevresini değiştirmek isteyen bir varlık olarak gelişir. Aksi halde insan, yaşamın zenginliklerini tanımayan, doğaya uzak-doğa-insan arasındaki ve doğanın kendi içindeki çok yönlü ilişkileri bilmeyen, bulduğu ile yetinen, eleştiriye unutmış, yaşamın başka sermayesi olmayan, yaşamın anlamını koruyamadığı için yaşamından haz duymayan, umutsuz ve mutsuz bir varlıktır.”(Gençaydın, 1993: 5)

4.5. YÜKSEK BASKI

4.5.1 YÜKSEK BASKI TARİHÇESİ

Batı’da ağaç baskının gelişimi Doğu ülkeleri ile paralellik taşır. İlk kez 1400’lü yıllarda Güney Almanya’da uygulanmış olan ağaç baskı tekniği, diğer tüm baskı tekniklerinin başlangıcı sayılmıştır.

Yakın doğuda önceleri kumaş ve deri üzerine yapılan ağaç baskı, daha sonraları batıda kâğıt üzerine yapılmış olan baskılara ışık tutmuştur. Daha ucuz olan kâğıt üzerine yapılan baskı sayesinde en basit halk tabakasına bile ulaşmıştır. Resim, kendini okuma yazma bilmeyen insanlara dahi anlatılabilmektedir.

Öncelikle bu yapıtların oluşumundaki ana neden dindir. Baskı sanatçısı yapıtına imza ve tarih yazmadığı için bu eserlerin ne zaman ve kim tarafından yapıldığı bilinmemektedir.

“Hiçbir insan yaşadığı çağın dışında düşünülemez ve her insan bulunduğu toplumun ve toplumda meydana gelen olayların etkisinde kalır. Sanatçılar için bu daha geçerlidir. Her devirde toplumsal konuları resimlerinde işleyen sanatçılar olmuştur.” (İçmeli, 1982: 8)

Önceleri dini kaygılar taşıyan gelişigüzel boyanmış baskılar vardı. Avrupa’nın Orta Çağ’da çıkmasıyla birlikte resim kilise dışına çıkabilmiştir. Gelişen orta sınıf halk, öteki dünyada değil yeryüzünde daha bereketli bir yaşantıyı arzulamaya başlayınca; baskı resimlerin konusu daha dünyevi kavramlar içermeye başlamıştır. Bu dönemde takvim, yasak denilen oyun kâğıtları basılmıştır.

Johannes Gutenberg 14.yy’ da matbaayı icat etti. Çinlilerin ve Korelilerin geliştirdiği hareketli karakter yerine, Gutenberg dayanıklı kurşun alaşımından yapılmış harflerin kalıbı olarak kullanılan, çelik levhalar geliştirmiştir ve avrupada pek çok matbaa açılmıştır. Matbaaların çok azı önemli eserler basabilme şansına ulaşmıştır. Bu eserlerden en önemlisinin baskısını gerçekleştiren, Köln’de Heinrich Quentell tarafından işletilen ve içinde sanatçıları barındıran matbaadır. Bu matbaanın bastığı en büyük eser, Cologne Bible (Köln İncili) idi. Bu eser daha sonraları Koberger ve Dürer’ i etkilemiştir.

15. yy, ın ikinci yarısında Almanya’da ilk resimli kitaplar – hatta ilk resimli İncil “Biblia Sacra Germanica” – basılmaya başlanmıştır. Yine bu dönemde Anton Koberger, Michael Wolgemut, Albercht Dürer ve Hans Pleydenwurff adlı sanatçılar şehirleri, taç giyme merasimlerini, azizleri, papaları konu eden pek çok baskı yapmışlardır. Almanya’dan Fransa, İtalya ve İspanya’ya yayılan bu akım beraberinde yeni sanatçıları ve eserleri getirmiştir.

Guillaume Le Roy (Wilhelm Koenig) 1473 yıllarında Fransa’da ilk resimli kitabı basmıştır. Ama gerçek etkili sanatçılığı Fransa’da yaşayan bir İngiliz

sanatçı olan Geoffrey Troy (1480–1533) göstermiştir. Troy, Herodotus, Dante ve Boccaccio gibi yazarların kitaplarını desenleyip çoğaltmıştır.

1471 yılında Nuremberg’de dünyaya gelen Albrecht Dürer, önceleri hocası Wolgemut’ den dersler almıştır. Henüz 27 yaşındayken, ilk başyapıtı olan Apocalypse serisini – Almanca ve Latince’den oluşan on beş baskı – gerçekleştirmiştir. Dürer, bu yapıtı ile başlayan dramatik stili ve ünlü monogramına ölünceye kadar sadık kalmıştır.

Kompozisyonlarında hiçbir detaydan kaçınmayan Dürer, bu özelliğini sergilediği diğer ağaç baskı yapıtlarını da (Die Grosse Passion – Büyük İhtiras, Die Kleine Passion – Küçük İhtiras, Marienleben - Meryem Ana’nın Hayatı) Kitap halinde basılmıştır. İnsanın Tanrı önündeki zayıflığını aynı zamanda huzuru ve kurtuluşu anlatmada büyük bir başarı sağlamıştır. Belli bir olgunluğa eriştikten sonra Dürer, öğretisini kitaplara aktarmış ve bir çok sanatçı yetiştirmiştir.

15.yy.da yapılan ağaç baskı resimlerde büyük siyah lekeler rastlanmamıştır. Daha çok Çin ve Japon baskı resimlerindeki gibi siyah tonlar kullanılmıştır. 15.yy.ın sonlarına doğru, Floransa’da ağaç baskı resimlerinde estetik kaygılar görülmeye başlanmış, siyah büyük lekelerin yanı sıra lekelerde resimlerde yer almaya başlamıştır. Daha çok iki boyutlu bir izlenim bırakan baskı resim, Ugo De Carpi gibi sanatçıların baskılarında üç boyutu bulmuştur.

Bilindiği gibi gerek Doğu’da gerekse Batı’da sanatçı resimde yapmak istediği kompozisyonu tasarlar, kalıbı oyma işlemini ve basma işlemini sanatçının yardımcıları gerçekleştirirdi . Bu eski geleneği Dürer ve Holbein de devam ettirmişlerdi.

15.yy da bulunan gravür baskı tekniğinin gelişmesi nedeniyle, ağaç baskı 19.yy’ a kadar eski önemini yitirmiştir. Ağaç gravürle daha detaylı ve derinlikli resimler yapılabilme olasılığı artırmıştır. Ayrıca ağaç gravür baskı tekniğinde, kalıp olarak kullanılan tahtanın daha sert ve sıkı olması nedeni ile ağaç baskıdan daha fazla rakamlarda baskı alınabilmektedir.

Reformasyon döneminde ise ağaç baskı, sanatsal kalite elde etmek yerine, diğer yağlıboya yapan sanatçıların eserlerini çoğaltmak amacıyla kullanılmıştır. Örneğin İtalya’ da Ugo de Carpi, Raffael’in ünlü eserlerini renkli baskılar halinde çoğaltılmıştır.

Bu dönemde ayrıca ağaç baskı ciltli kitapların basımında da kullanılıyordu. Bu da ağaç baskı resim sanatını hiç de pahalı olmayan bir halk sanatı haline getiriyordu. Böylece pek çok tarihi ve siyasi olayın, dini objelerin, gerçek ve düşsel olayların resmedilmesi sağlanmıştır.

Yine reproduksiyon amaçlı çalışmalara daha sonraki dönemlerde de rastlanmaktadır. Örneğin 19. yy başında, Alfred Rethel, William Blake ve Edward Calvert gibi romantik sanatçılar da ağaç baskı tekniğini bu amaçla kullandı.

Paul Gauguin (1848–1903) ağaç baskiresimleriyle, baskı sanatını yeniden öne çıkaran sanatçı olmuştur. Gauguin, tropik ağaçları oyarak kazıyarak ekspresyonist anlayışta çalışmalar yapmıştır. 1893–1895 yılları arasında yaptığı ağaç baskılarla ün yapmıştır. O zamana kadar, baskiresimde gri lekeler, ince çizgilerin yan yana getirilmesi ile elde edilmekteyken; Gauguin, gri lekeyi elde etmek için daha farklı bir yöntem olan, ağacı kazıyarak, sıyırarak gri olması gereken yerleri alçaltmış. Böylece, bu yüzeylerin daha az mürekkep almasını sağlamıştır.

Gauguin’ in çağdaşları olan Manet, Pissaro ve Millet kardeşler de ağaç baskı tekniğiyle birkaç resim yapmışlar, ancak Gauguin kadar başarılı ve kalıcı olamamışlardır. Gauguin’in ölümünden sonra yine baskiresim alanında başarılı gösteren bir diğer sanatçı Eduard Munch (1863-1944), bu tekniği öne çıkaran başarılı çalışmalar üretmiştir. Munch resim yüzeylerindeki kompozisyonlarını büyük siyah lekeler halinde oyarak, bu alanda ekspresyonist bir etki bırakmıştır. Ağaç yüzeyi üzerindeki ağacın kendi dokusunda bulunan doğal biçimler, sanatçının eserlerinde etkili bir rol oynamıştır.

Munch ilk ağaç baskı resmi olan “Panik” adlı çalışmasında, kendi yorumunu eserin üzerine Fransızca yazmıştır: “ Doğa bana bulanmış gibi

gözüküyor ve erkekler rahipler gibi yürüyor.”(Eichenberg,:68) Genelde ekspresyonist anlayışta çalışmalar yapan Munch, ağaç baskıyı röprediksiyon amaçlı kullanılmasından kurtarmış ve bu tekniği grafik sanatlarının diğer teknikleri ile yarışır hale getirmiştir.

Ağaç baskı tekniğinin sanatsal yönünün yanı sıra, sanat ortamında sosyal ve politik rolü de bulunmaktadır. Fransız ihtilali sürecinde, gazetelerin bir bir ortaya çıkmasını hızlandırmış ve baskı tekniği ile yapılmış, pek çok politik karikatür yayımlanarak; zamanın tabularına saldırmıştır. Aynı zamanda Fransa’da ağaç baskı tekniği bir çok edebi eserin resimlerle yorumlanmasında da yardımcı olmuştur.

1905 yılında, toplum kurallarına tepkili bir grup sanatçı, Dresden’de Die Brücke (Köprü) grubunu kurmuşlardır. Bu akım, romantik realistlere karşı ve devrimci anlayıştaki her öğeye dikkat çekebilme düşünce temelli kurulmuştur. Die Brücke grubunun liderleri Erich Heckell (1883-1955) ve Karl Schmidt-Rottluff olmuş, daha sonraları E.L Kirchner (1880-1938), Emile Nolde (1867-1956), Max Pechenstein (1881-1955) ve Otto Müller’in katılımlarıyla gelişmiştir. Grubun öncelikli olarak grafik kaygısı ağaç baskıya yönlendirilmişti. Ağaç baskı tekniği, Die Brücke grubu sanatçılarının anlatımı için ikna edici ve etkin bir araç olmuştur. Anlaşılmaz bir biçimde bu grubun çalışmaları halk tarafından ilkel bulunmuş ve daha sonraları dönemin diktatörü Hitler tarafından dejenere ilan edilmiş olmasına karşın, sanatçı grubun çalışmaları uzun süre geçerliliğini korumuştur.

Ağaç baskıya bir diğer gönül veren sanatçılar olan Ekspresyonist anlayışa sahip, grafik sanatında yeni bir coşku arayışı içerisinde olan Franz Marc (1880-1917), Max Beckmann (1884-1950), Christian Rohlf (1894-1938) ve Heindrich Campendank (1889-1957) gösterilebilir.

Doğalcı gerçekçiliğe karşı olan, bir takım yeni gerçekleri aramak eğilimi gösteren ekspresyonist sanatçılar, bu tutumları ile kendilerinden sonra gelen Soyut Sanat’ a Fütürizm, Sürrealizm gibi akımlara ışık tutmuş ve modern sanatın tüm halinde gelişmesinde rol oynamışlardır. Ekspresyonizimden etkilenen ağaç baskı tekniği ekspresyonist sanatçılar için öncelikli olarak, yaşantı ve

duygularını anlatmakta ön planda yer almıştır. Ekspresyonizmin paralelinde baskı türlerinin tümü, doğadan, gerçeklerden, sadece görme açıları ile algılanan, biçimsellikten uzaklaştıkça, bu alanda o zamana kadar kendini kabul ettirmiş bir takım güzellik normlarından da ayrılmış olunuyordu.(Gökaydın,1987: 49)

Bir arayış içerisinde olan Alman ressamalar **Die Brücke** (köprü) adını verdik-leri bir dernek kurmuşlardır. Geçmişle olan bağlarını tamamen koparıp yeni bir gelecek için savaşmak istemekteydiler. “Die Brücke” ressamaları renkleri en ilkel halleriyle kullanmışlardır. Başlangıcı 15. yüzyıla kadar uzanan ağaç baskı yönteminden etkilenecek, resimlerinde ağaç baskıyı yansıtan çizgilere yer vermişlerdir. Modern çağ insanının umutsuzluğu bu sanatçıların yapıtlarına yansımaktaydı. Die Brücke grubunun, Fov olarak anılan sanatçılarla hem benzerlikleri, hem de farklılıkları bulunuyordu. 1905 yılında Paris’te Sonbahar Salonu’nda açılan renkleri ve kompozisyonları ile farklılıklarını ortaya koymaya çalışan sanatçıların oluşturduğu gruba, eleştirmenler tarafından fovlar, sant akımına ise fovizm adı verilmiştir. Fransız fovlarının resim sanatında köklü bir değişiklik yapma gibi bir çabaları olmamıştır. Ancak kendilerinde tutku haline gelen renk şiddetini ortaya çıkarmak gibi bir amaçları vardı. Buna karşılık Die Brücke grubu sanata yeni bir yön vermek, bütün dikkatleri üzerlerinde toplamak istemişlerdir.

Bazı sanat eleştirmenleri, Die Brücke sanatçılarının Fransız fov sanatçılarından etkilendiklerini söyleseler de, özellikle Schmidt-Rottluff ile Heckell bu görüşleri kabul etmemektedir. Buna karşın fovlar ve Die Brücke grubu sanatçılarının çalışmaları arasında bazı benzerlikler bulunabilir. Buna örnek; Matisse, Alman Ekspresyonist Die Brücke grubu elemanlarından Kirchner’i etkilemiş olmasıdır.

Die Brücke grubu, bilinçli veya bilinçsizce Fovizmden etkilenmiştir. Diğer bir deyişle, Fransız Fovizmi’ni Almanlaştırmışlardır. “Fovlar ile Die Brückearasında özellikle renk kullanımı ve biçimlerin yüzeydeki hareketliliği açısından birçok ayrım vardır. Fovlar’da bu iki olgu tamamı ile resimin plastik sorunlarına karşılık verirken, Dresden kökenli sanatçılarında bu olgular daha tinsel eğilimlerle donatılır. Ekspresyonistler için, canlı ve belirgin yeğnilik öncelikle

taşkınlığın yansımasıdır. Bu davranışın ortaya çıktığı çizgide, Fransız sanatçılarına özgü geniş, esnek, tamamıyla anıtsal bütünlük taşıyan bir ritim anlayışı olmamakla birlikte saplantı derecesine varan bir kaygıyla dolu, sanrıya ve deliliğe varan bir kızgınlıkla kaplı Alman ruhunun sarsıntılarını kesik kesik, kırık ve dar açılı bir biçimde dile getiriş olduğu söylenebilir. Fovlar bakışın yüceltilmesinde Alman Ekspresyonistleri ise, zihin, göz ve el üstündeki baskısına uyarlar. Matisse, “İnsanın eski kösnül özünü yeniden canlandırmak” gerekir diye açılırken, Franz Marc “Geçici yaşamımızdaki duyuların aldatmacasına özgür kılacak bir sanatı düşler.”(Batur, 1997: 223)

Ekspresyonist sanatçının renk paleti, Fov sanatçılar gibi cesaretlidir. Ekspresyonizm Die Brücke grubunca ortaya atılmış, Der Blaue Reiter (Mavi Süvari) grubu tarafından geliştirilmiş, Kuzey melankolisi, Slav coşkunuğu, Felemenk sağlamlığı ve Yahudi endişesi ile kaynaşarak, bütün dünyaya yayılmış ve etkileri halen devam eden bir sanat akımı oluşmuştur.

1909 yılında soyut sanat öncülerinden Finninger Wassily Kandisky bugün bile avangard sayılabilecek “Der Blaue Reiter” akımını oluşturdu. Bu akımla Kandisky, içerikten sıyrılıp, saf şekil ve renk üzerine yoğunlaşmıştır. “Der Blaue Reiter” ressamı sanatın biçimsel sorunlarıyla ilgilenmişlerdir. Görünenin ardındaki tinsel gerçeği aramışlardır.

“1860 ve 70’lerde doğan Alman Ekspresyonistlerinin, 20.yy sanatında önemli yerlerinin bulunduğu ve katkılarda bulunduğu kesindir. Ancak bu yeniliğe ilk hareketi veren Alman asıllı sanatçılar değil. 1866’da Moskova’da doğan Kandisky’dır.”(Gençaydın, 1987: 40)

20.yy da soyut sanatın beşiği olan Rusya da ki sanatçılar Malevich, Lissitzky, Rodchenko ve Tatlin, ağaç baskılarında sosyalist devletin endüstriyel ve sosyal başarılarını onurlandıran konulara yer vermişlerdir. Rusya’nın Doğu Avrupa Ülkeleri üzerindeki etkisi, sanat alanlarında da kendini göstermiş ve ağaç baskı tekniği bu ülkelerde de grafik sanatında sıklıkla kullanılmıştır.

Uzak Doğu’da ise baskı resim sanatı, az çok Avrupa ve Amerika sanatçılarının izlerini taşımıştır. Genelde çağdaş sayılabilecek olan bu eserler yine de Japon kültürünün etkilerini de taşımaktadır. Güçlü dekoratif motifler ağaca kazınarak, kâğıda aktarma yoluna gidilmiştir. Bu teknik dünyanın diğer ülkelerinde de etkisini göstermiş, gerek Latin gerekse Kuzey Amerika’da sanatçılar bu teknikle eserler üretmişlerdir.

4.5.2 YÜKSEK BASKI TEKNİĞİ

1. Ağaç Baskı

Ağaç baskı, ilk baskı tekniği olduğu söylenebilir. İlk ağaç baskılarının nasıl yapıldığı kesin olarak bilinmemekle birlikte varsayımlara dayanılmaktadır.

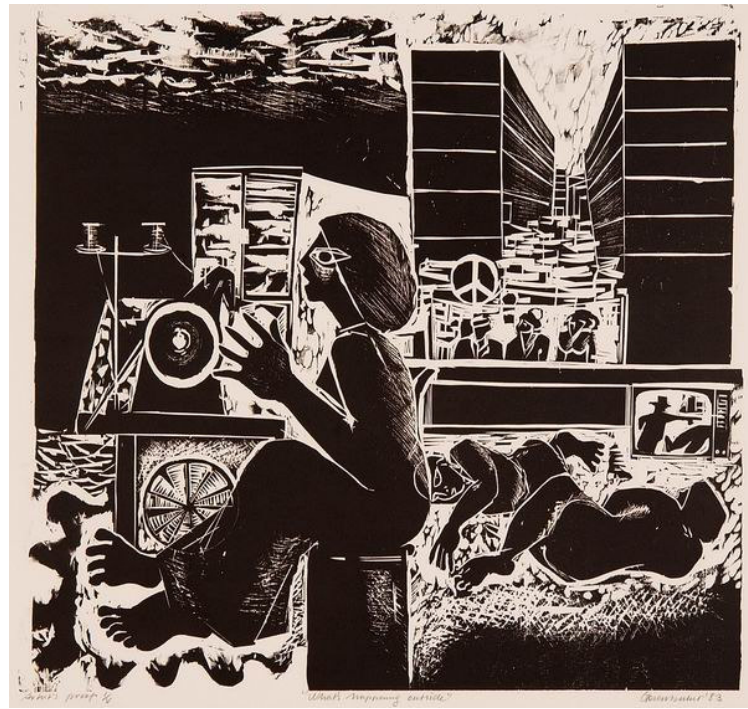
“Ağaç baskıda malzemenin yapısal özelliği gereği, baskının yüzeyindeki çizgiler keskin ve köşelidir. Resim yüzeye basıldığında deri üzerindeki dokuyu anımsatan bir görünüm oluşur. Kalıp yüzeyi kolay boyun eğmez, direnir. İşte bu direnç, ağaç baskıya diğer baskılarda kolay yakalanamayan bir zemin etkisi verir. Ağaç baskı tekniğinde ortaya çıkan ürün, malzemeyle sanatçı arasındaki mücadelenin sonucudur.”(Bulut, 1987: 5)

Bu teknikte öncelikle sanatçının uygun yüzeye sahip ağaç bloğunu seçmesi gerekir. Yüzey çizgili, çatlamış, noktalarla ve böcek delikleri ile dolu olabilir. Özellikle ağaç dokusundan yararlanılacak resimlerde, genellikle seyrek dokulu ağaçlar kullanılır. En iyi sonuç verecek ağaç türleri; elma, armut, kiraz, ceviz, ıhlamur, çam gibi sert ağaçlardır. Ancak büyük boyutlu çalışmalar için kontrplak da kullanılabilir. Oyma işlemi için en eski oyma aleti olan bıçak ya da U ve V biçimindeki oyma kalemleri kullanılabilir.

Kalıbı ve kullanılacak aletleri hazırladıktan sonra, desen iki şekilde yüzeye aktarılabilir. Deseni kâğıt üzerine çalışılarak, karbon kâğıdı aracılığı ile ağaç yüzeyi üzerine aktarılabilir, veya, kömür, pastel veya mürekkep ile desen

doğrudan ağaç yüzeyine de çizilebilir. Ağaç yüzeyini, bu işlemten sonra hemen sonra oymaya geçilebilir. Ayrıca oyulan alanı daha iyi ve net görebilmek için ağaç yüzeyini mürekkep ile koyulaştırmak diğer bir yöntem olarak seçilebilir.

Basıldığında beyaz olması gereken yerler kesilir, ya da oyulur. Bir sonraki aşamada ise kalıba merdane yardımıyla boya, mürekkep verilir ve kâğıt kenarlarında boşluk kalacak şekilde kalıbın üzerine yerleştirilir. Son aşamada pres ya da tahta kaşık yardımıyla baskı alınır.

Resim 1 : Gören BULUT, Siyah Beyaz Ağaç Baskı, 57x77 cm

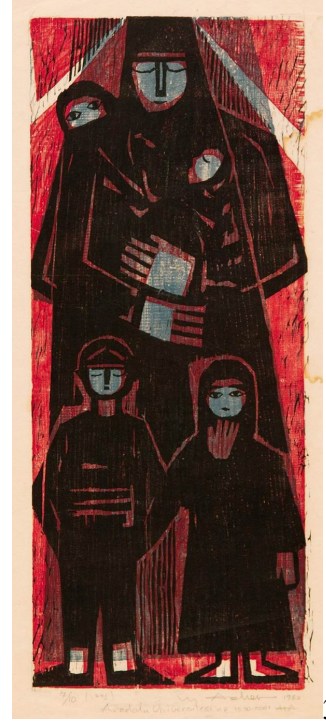
2. Renkli Ağaç Baskı

Avrupa’da renkli ağaç baskı çalışmaları ilk kez 15.yy da görülmeye başlanmıştır. Bu dönemde hem tek kalıplı, hem de çok kalıplı çalışmalar yapılmıştır. 1470’de tek kalıpla baskılar siyah çizgi yöntemi ile basılmış, daha sonra baskı fırça ve tampon yardımıyla renklendirilmiştir. 1940 yılında, J M Hamman üç kalıplı renkli baskı denemeleri yapmıştı.

1508’de Jost de Necker, Hans Burgmair’in renkli baskı kalıplarını oluşturmuştur. Bu yöntemde, birinci kalıp düz ve açık bir zemin renginde basılır ve üzerine oyulmuş beyaz çizgiler bulunur. Diğer kalıp ise, siyah çizgi tekniğine göre hazırlanır ve siyahtır. Birinci kalıpta beyaz, ikinci kalıpta ise siyah çizgiler oyulur. Bu tekniği, sıklıkla kullanmış olan Lucas Cranach, Hans Baldung Grien gibi sanatçılardır. Cameieu yöntemi olarak bilinen bu teknik, daha sonraki yıllarda çukur baskı tekniği ile ortak olarak kullanılmıştır.

2

3

Resim 2: Mustafa ASLIER, Renkli Ağaç Baskı, 27x20cm

Resim 3 : Mustafa ASLIER, Renkli Ağaç Baskı, 70x28

1516’da İtalya’da Uga da Carpi, yeni bir yöntem olan Clair Obscur’u denemiştir. Bu yöntem, çok kalıplı renkli baskıdır ve siyah çizgi tekniğinde koyudan açığa doğru tonlu olarak üç aşamada gerçekleştirilir. Sanatçı bu teknikle, Rafael’in eserlerini basmıştır.

Bunların yanı sıra, Edward Munch ilk kez “Iris” tekniğiyle boyaları palette dağıtıp temiz bir rulo ile kalıba aktararak baskılar yapma yoluna gitmiştir.

“Ağaç baskının olumlu niteliği, damarsal yapısından; olumsuzluğuysa, esnek olmamasından gelmektedir. Dürer döneminden bugüne değin, ağaç baskıyla uğraşan sanatçılar, malzemenin bu özelliği nedeniyle uyarılmışlardır.”(Bulut, 1987: 5)

3. Ağaç gravür

18.yy da önceleri illüstrasyon amaçlı olarak kullanılmıştır. Ayrıca bakır plakalara alternatif bir teknik olarak yapılmıştır.

Ağaç gravür ile ağaç baskı tekniklerini karşılaştırılacak olunursa, öncelikle, ağaç gravürle, ağaç baskı tekniğinden çok daha fazla sayıda baskı alınır. Bu nedenle ağaç gravürde kullanılan ağacın daha sık dokulu ve sert olması gerekir. Ağaç gravürde kullanılan ağaçlar; elma, armut, kiraz, şimşir, ceviz gibi ağaçlardır. Sonucun olumlu olabilmesi için, ilk aşamada kalıpların iyice kurutulması gerekir. Kalıpların üzerinde pürüz kalmaması için, demir bir aletle ezilir ve yağa iyice doyurulur.

Ağaç gravür tekniğinde tasarımın kalıplara aktarılması ağaç baskı tekniğinin aşamalarında yapılan uygulamalar gibidir. Oyma işleminde ise metal gravürde kullanılan oyma aletleri kullanılır.

Ağaç gravür tekniğinde genellikle, siyah çizgi ve beyaz çizgi olarak iki yöntem uygulanmaktadır. Siyah çizgi yönteminde, tasarım pozitif çizilir. Bu yöntem, geleneksel olarak, daha öncede belirtildiği gibi, beyaz kalması gereken yerler, oyma uçları yardımıyla oyulur; siyah olması istenen yerler oyulmadan bırakılır. Beyaz çizgi yönteminde ise, tasarım negatif olarak çizilir. Böylece baskıyı oluşturan çizgiler, resim yüzeyinde beyaz alanlar olarak görünür.

Ağaç baskı tekniğiyle çok büyük baskılar alınabilir. Ancak ağaç gravürde bu olanak yoktur. Ağaç baskıda tasarım, yüzeye ağacın damarları doğrultusunda oyulur. Fakat ağaç gravürde, kalıp yuvarlak plakalar halinde kesilip elde edilir. Ağaç gravür 20. yy. da sanatsal amaçlı kullanılmaya başlanmıştır.

Renkli ağaç baskı tekniğinde kullanılan bir diğer yöntem ise azaltma (Reduction-Elimination) tekniğidir. Bu teknikte kalıp aşama, aşama oyulur ve her oyma işleminden sonra da açıktan koyuya doğru bir renk basılır. İlk renk hiç oyulmadan basılır. Clair Obscur yöntemiyle benzerlik gösteren bu teknikte, aynı resmi tekrar basma olanağı olmaz. Bu nedenle, basılacak resim adedi önceden planlanıp, baskı bu doğrultuda gerçekleştirilmelidir. Picasso bu yöntemi linol baskıda kullanarak, birçok baskı çalışması yapmıştır.

19.yy sonlarında Japon baskı sanatından etkilenen Avrupa Sanatı, çok kalıplı baskı yöntemine de ağırlık vermiştir. Günümüzde de, tek kalıplı baskı tekniği kullanıldığı gibi, daha çok, çok kalıplı baskı tekniği ile yapılmış yapıtlar görülmektedir.

4. Linol Baskı (Linolium Baskı)

Ağaç baskı, metal baskı ve ağaç gravür tekniklerinde beyaz kalacak yerler oyulup çıkarılmaktadır. Bu işlem oldukça güçtür. Ancak linolyum (muşamba) doğası gereği bu tür işlemlerin kolay uygulanabileceği bir malzemedir. Bu malzeme detaya inebilmeyi engellemektedir; ancak baskı işine yeni başlayan ve öğrenme aşamasında olan kişiler için linol baskı uygulamada, hem basit, hem de eğlenceli bir tekniktir. Ayrıca, bu teknikte yüzey üzerinde yapılan yanlış bir uygulamanın geriye dönüşü bulunmaktadır.

Linol baskı tekniğinde, linolyumun üzerine doğrudan, ya da bir kâğıt üzerinden aktarma ile desen, yüzey üzerine çizilir. Desenle ilgili değişiklikler her an için kalıp üzerinde düzeltilebilir ya da eklenebilir.

V uçlu oyma kalemi ve bıçak, çeşitli kalınlıktaki çizgileri yapmakta ve özellikle de şekiller etrafındaki konturları belirlemede kullanılır. Açık olanlar ise iskarpela ile oyma yolu ile elde edilir. Bu teknikte en uygun linolyum, 6mm. Kalınlığında olmalıdır.

Tasarım linolyum kalıp üzerine oyulduktan sonra, mürekkep veya boya merdane yardımı ile linolyum kalıp üzerine sürülür ve kâğıt, kalıbın üzerine yerleştirilir. Tahta bir kaşıyla kâğıdın arkasından sürtme yoluyla baskı alınır.

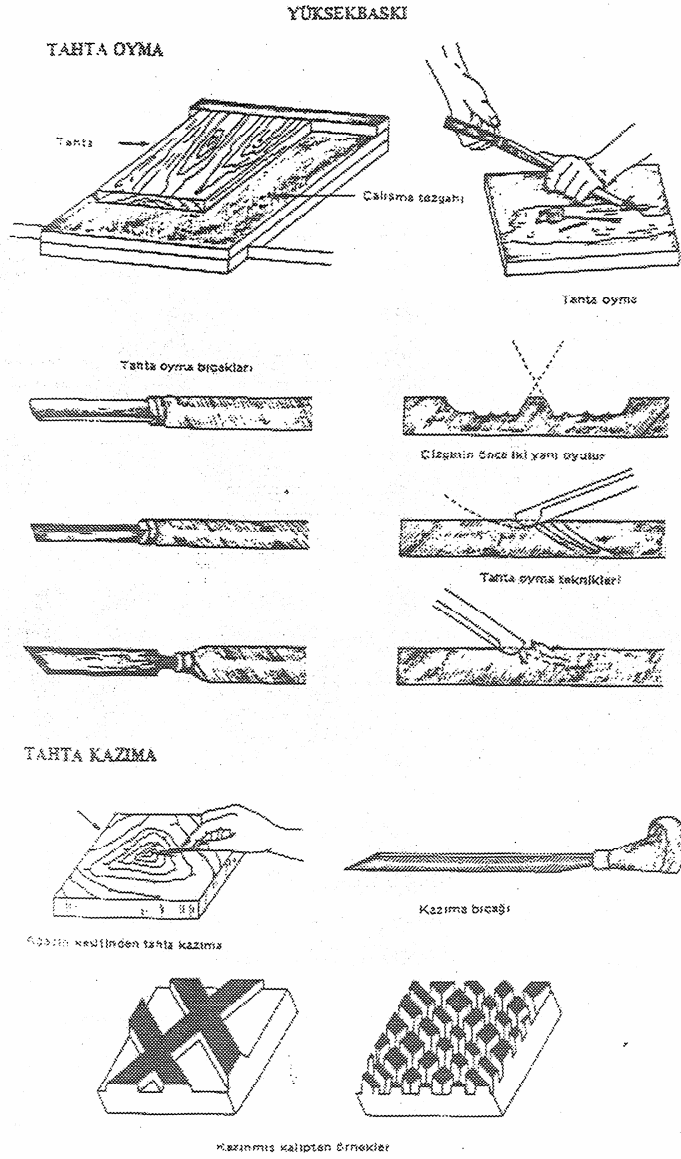
Uygun ağacın bulunmadığı ortamlarda bu teknik tercih edilmiştir. Çalışmaların da farklı sanat disiplinlerinden sıklıkla faydalanmış olan Pablo Picasso, yaratıcı yeteneği ile bu kadar basit bir malzemenin bile ne derece üstün sanatsal değerler taşıyacak yapıtlarda kullanabileceğini kanıtlamıştır.

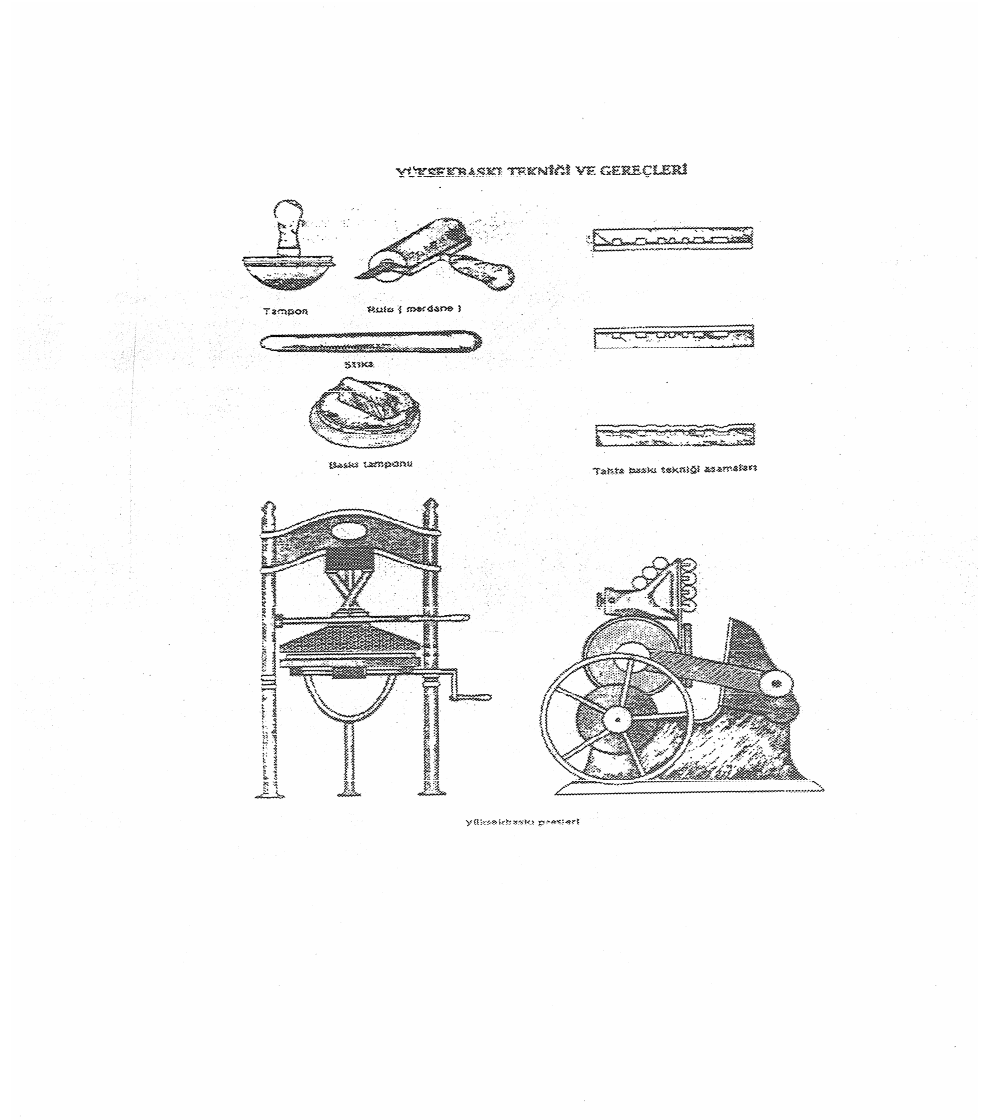
Resim 4 : Nevzat AKORAL , Siyak Beyaz Linol Baskı, 28x39 cm

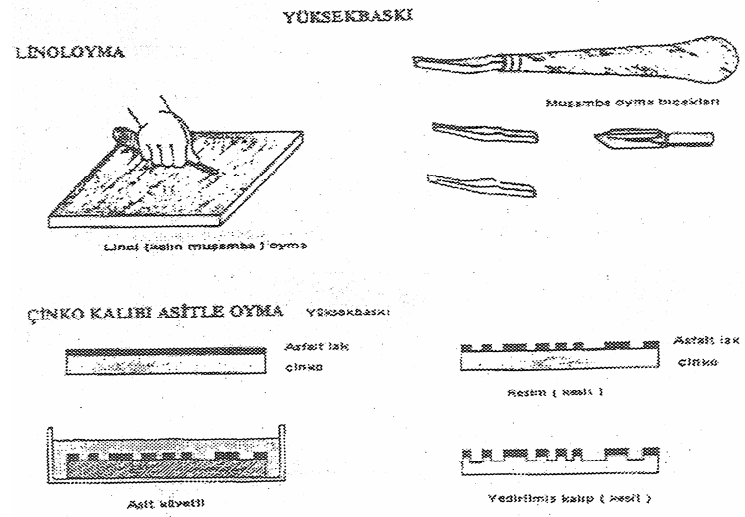
Resim 5 : Müjde AYAN , renkli, Linol+ Ağaç Baskı, 100x70,

Şekil 1 : Yüksek Baskı Tahta Oyma

Şekil 2 : Yüksek Baskı Gereçleri

Şekil 3 : Yüksek Baskı Linol Oyma

4.6. ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDA ÖZGÜN BASKİRESİM TEKNİKLERİ

Türk Milli Eğitim sistemi müfredatında, resim derslerinde özgün baskıresim konuları çokta yeterli bir biçimde yer almamaktadır. Ortaöğretim kurumlarında, Anadolu liseleri ve Süper lise konumunda olan ortaöğretim kurumları dört yıl olup 1. yılları hazırlık sınıflarıdır. Sözü geçen liselerde hazırlık sınıflarında resim dersi yoktur. Diğer sınıfların konuları ise genel liselerle aynıdır.

Ortaöğretim kurumlarının 1. sınıfta, ünitelerde ya da ünite konularının altında özgün baskıresim konusu yer almaktadır. 2. sınıfta ise özgün baskı resim konusu, ünite: 5, grafik resim çalışmaları ünitesi içerisinde kuramsal bilgi olarak yer almaktadır (Bkz. EK 1) .3. sınıfta ise özgün baskıresim konusu, özel amaçlarda yerini alarak, (Bkz. EK 2) .Ünite 3: olarak özgün baskıresim ünite planı düzenlenmiştir (Bkz. EK 3).

Çalışmanın ilk başında, Bolu ilinde bulunan Atatürk Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Anadolu Lisesi, Abant Lisesi ve Canip Baysal Lisesi üzerinde, Milli Eğitim programında yer alan 3. konularında yer alan özgün baskıresim ünitesinin yeterince işlenip işlenmediği profili oluşturulmaya çalışılmıştır.

Tez kapsamında belirlenen ortaöğretim kurumlarında görev yapan resim öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde, özgün baskıresim konusunun, her iki lisede de yalnızca şablon baskı uygulamasının yapıldığını, sözü geçen diğer okullarda ise yalnızca kurumsal bilgi olarak verilip yerine farklı konuların işlendiği belirlenmiştir.

Resim öğretmenleri özgün baskıresim konusunun işlenmemesine gerekçe olarak;okullarda fiziki koşulların uygun olmadığını atölye olmaması, özgün baskı malzemelerini sağlayamamaları, özgün baskı çalışmasında ortamın çok

kirlenmesini ve bazı eğitimciler ise bu konu hakkında yeterli bilgilerinin olmadığını açıkladılar .

Bu profil karşısında oluşan küçük, yalnız Türk Milli Eğitim sisteminde bilinir bir gerçeklik olan, örneklemin, bu araştırmanın gerekliliğini ve önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

4.7. ÖZGÜN BASKİRESİM ÜNİTESİ UYGULAMA SÜRECİ ve SÜREÇ SONUNDA ORTAYA ÇIKAN ÜRÜNLER

Dört hafta 2 saatlik, 8 saatten oluşan özgün baskiresim konusu için hazırlanan ders planı doğrultusunda:

1. Hafta

İlk ders öğrenciler için getirilen, çeşitli tekniklerdeki/ suluboya, pastel, yağlıboya,) röpröduksiyon, çalışmalar ve daha önceden yapılmış baskiresim kalıpları, baskılar ve baskı malzemeleri, öğrencilerle karşılaştırılmıştır. Diğer derlerden ayrı malzemelerin sınıfta bulunması öğrencilerde merak uyandırdı. İlk önce öğrencilerin bildiği tekniklerle yapılmış olan röpröduksiyonlar öğrencilere gösterilerek, sizce hangi teknikle yapılmış olabilir sorusuna öğrenciler olumlu yanıtlar vermişlerdir. Baskiresim örnekleri ile karşılaşan öğrenciler, daha önce bu tekniği bilmedikleri için, pek fazla yorum yapamamışlardır. Öğrencilerin baskiresim çalışmaları hakkında çok azda olsa, yargıya varabilmeleri için getirilen örnek kalıplar kısaca tanıtılarak, bu kalıpların birinden (bir linol kalıbından), bir örnek baskı alındı. Bu esnada kalıpları daha iyi tanımak isteyen öğrenciler kalıplara dokunarak algılamaya çalışmışlardır. Alınan baskı örneklerinin hemen ardından öğrencilerden ilköğretim yıllarında yaptıkları patates baskıyı anımsamaları istenmiştir ve patates baskıda, patatesin kalıp görevi görmesi, yapılan baskıya patates baskı denilmesi öğrencilere hatırlatılmış olup; bu ön bilgi doğrultusunda kendilerince başka hangi malzemelerden kalıp yapılabileceği

sorusuna öğrenciler; Taşı, ağacı, Muşambayı ve metali örnekledikleri görülmüştür. Baskıresim de kalıp hangi malzemeden yapılmış ise teknik o adı almıştır. Baskıresim tekniklerinde profesyonelce ve en yaygın olarak kullanılan teknikleri öğrenciler bu yöntemle kolayca sıralayabilmişlerdir. Ayrıca öğrenciler baskıresim tekniğini diğer tekniklerden ayıran bir özellik olan, kalıbının olması ve çoğaltılabilmesini dile getirmişlerdir. 1. dersin son kısmında ise öğrenciler için getirilen küçük linol parçaları ve oyma uçları ile, oyun oynar gibi küçük denemeler yapmaları istenmiştir. Öğrenciler için bu malzeme ilginç ve zevkli bir malzeme olduğu gözlenebilmiştir. 2. dersin hemen başında öğrencilere özgün baskıresimin tarihçesi ile ilgili fotokopiler dağıtılarak, öğrencileri sıkımayacak şekilde, kısaca baskıresmin tarihçesinden bahsedildikten sonra öğrenciler ellerindeki linol parçaları incelendiğinde yüksek baskının negatif bir baskı olmasından dolayı öğrencilerin zorlandığı görüldü. Yüksek baskıda müdahale (oyulan) yerlerin açık değer olması diğer tekniklere göre negatif bir unsurdur. Örneğin bir kurşun kalem, pastel ya da, boya yüklü fırça ile bir yüzeye müdahalede bulunulduğunda koyu değer alacaktır. Yüksek baskının bu özelliğinden dolayı öğrencilerin uygulamalarda daha başarılı olabilmeleri için, en geçerli yöntem, mumlu kağıt üzerinde eskiz yapmaktır. Baskı eskizi için hazırlanmış mumlu kağıtta da müdahale ettiğimiz yer açık değer alacaktır .

Öğrencilerden bir sonraki dersde yapılacak uygulama için; eskiz hazırlamaları ve bu eskizin koyu, orta ve açık değerlerini etüt edebilecekleri mumlu kağıt için: resim kağıdı, mum, pudra, fırça, çini mürekkebi ya da siyah guaş boya getirmeleri istenmiştir.

Mumlu kağıt yapımı için; mumun kapaticılığından faydalanılarak mum kağıdının yüzeyine ince bir katman olarak, sürme yöntemi ile kağıdın yüzeyi tamamen kaplanır, mumun kaygan özelliğini yitirmesi için üzerine pudra dökmek gerekmektedir. Mumla kaplanan yüzey üzerine sürülecek siyah çini mürekkebi ya da sıvılaştırılmış siyah guaş boyayı alt yüzeye geçirmeyecektir. Boyanan mumlu kağıt kurduktan sonra, sertçe ve sivri uçlu bir nesne ile (pergel, yazmayan uçlu kalemle,.....) istenilen yerler kazınarak yüksek baskı eskizi yapılabilir.

Fotoğraf 1 : Mumun Kağıda Sürülüş Aşaması

Fotoğraf 2 : Pudranın Kağıda Dökülme Aşaması

Fotoğraf 3 : Pudranın Kağıda Yedirilme Aşaması

Fotoğraf 4 : Çini Mürekkebinin Kağıda Sürülme Aşaması

2. Hafta

Eskizleri ve mumlu kağıtları hazır olan öğrencilere, dersin hemen başında, mumlu kağıt yapımı uygulamalı olarak gösterildi ve birden fazla mumlu kağıt yapmaları istendi. 1. dersin son 10 dakikasında mumlu kağıtları hazır olan öğrenciler, diğer ders saatini içerecek biçimde mumlu kağıtlar üzerinde yüksek baskı eskizlerini yapmışlardır. Öğrencilerin eskiz yapma aşamaları yaparak, yaşayarak öğrenme ve yaratıcılık olguları engellenmeyecek biçimde yönlendirilmiştir. Dersin son 10 dakikası mumlu kağıtlar yere serilerek yapılan genel bir değerlendirmenin ardından öğrencilerden haftaya derse linol ya da ağaç ve oyma uçlarını hazır bulundurmaları istenmiştir.

“ Maddi olanaklar da göz önünde bulundurulduğunda yaptığım çeşitli denemeler ardından hazır oyma uçlarına alternatif geliştirilebileceğini görülmüştür, yüksek baskıda çoğunlukla kullanılan “U” ve “V” ucu ucuz bir malzeme olan divit ucunu birkaç işlemten geçirdikten sonra oyma ucu olarak kullanılabilir. Eğer tablolu uç ise tablo kısmı kesilerek divit ucu, divit sapına ters olarak takılabilir, ege ya da zımpara kağıdı yardımı ile keskinleştirilen divit ucu bu şekilde, “U” pense ile büküldüğünde ise “V” uç olarak kullanılabilir.”

3. Hafta

Malzemeleri ile hazır olan öğrenciler, yaptıkları eskizleri, kopya yöntemi ile, ağaç ya da linol malzemelerin üzerine, kalıplarını oluşturmak için geçirerek, 2 ders saati süresince kalıplar üzerinde çalışmışlardır. Öğrencilerin çalışmalarda daha başarılı olabilmek amacıyla hafta arasında da çalıştıkları gözlenmiştir. Öğrencilerin çalışma aşamaları aşağıda görüldüğü gibi fotoğraflanmıştır.

Fotoğraf 5

fotoğraf 6

Fotoğraf 7

fotoğraf 8

Fotoğraf 9

fotoğraf 10

Fotoğraf 11

Fotoğraf 12

Fotoğraf 13

Fotoğraf 14

Fotoğraf 15

Fotoğraf 16

Fotoğraf 17

fotoğraf 18

Fotoğraf 19

Fotoğraf 20

4. Hafta

Kalıpları artık hazır olan öğrenciler bu son haftada, baskılarını renkli fonlara ve Amerikan bristolüne almışlardır. Baskılarını alan öğrencilerden, dersin son 30 dakikasını eleştiri için ayırmaları istenmiştir.

Panolara asılan işlerden, öğrencilerin haz aldıkları ve kendileri ile gurur duydukları gözlenmiştir. Baskıresimin en önemli özelliklerinden biri olan çoğaltılabilme özelliğini kullanan öğrenciler baskılarından birbirlerine ve öğretmenlerine hediye etmişlerdir.

Araştırmanın son bölümünde dört haftalık uygulama aşamasının sonunda oluşan öğrenci çalışmalarına yer verilmiştir. Örnek seçilen öğrenci çalışmaları sırasıyla aşağıda belirtilmektedir.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

Resim 6 : Linol Baskı “Natürmort” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 7 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 8 : Linol Baskı “Portre” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 9 : Linol Baskı “Eller” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 11: Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 12 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Sule Başaran 5D 11 Tm/B 667 1/5

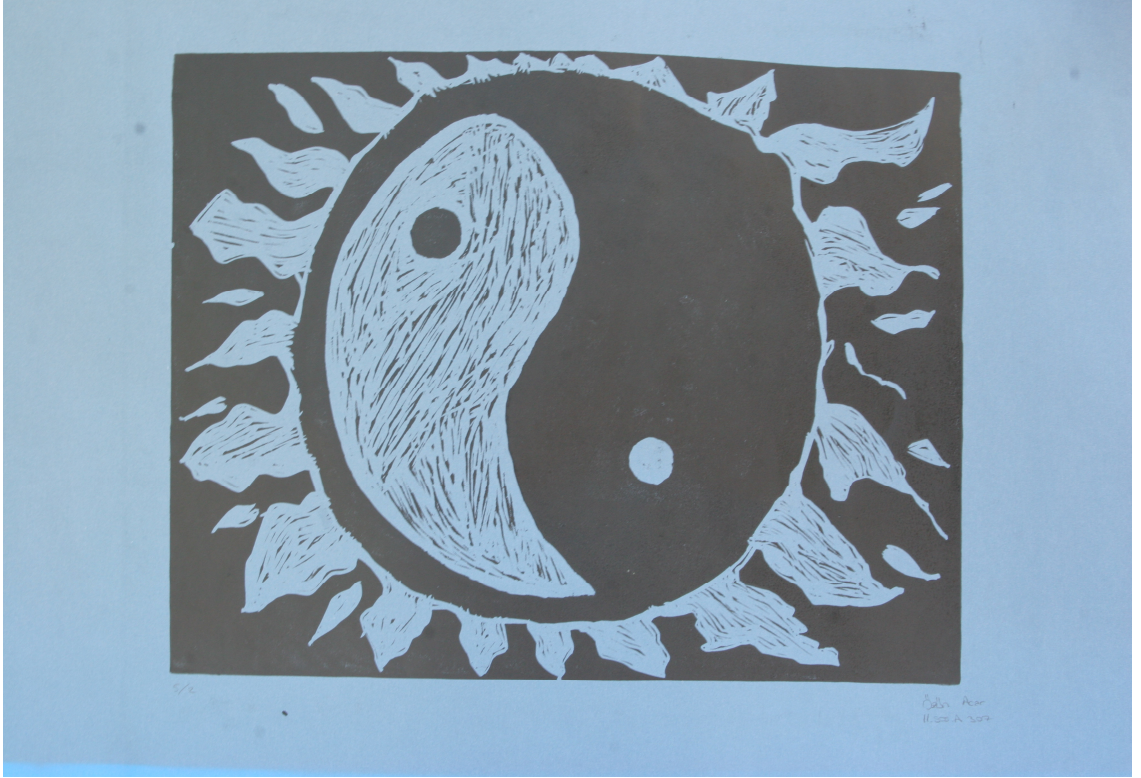
Resim 13 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 14 : : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 15 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 16 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 17 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 18 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 19 : Linol Baskı "İsimsiz" 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 20 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 21 : çalışma kalıp örneği.

Resim 22 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 23 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 24 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 25 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 26 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 27: Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

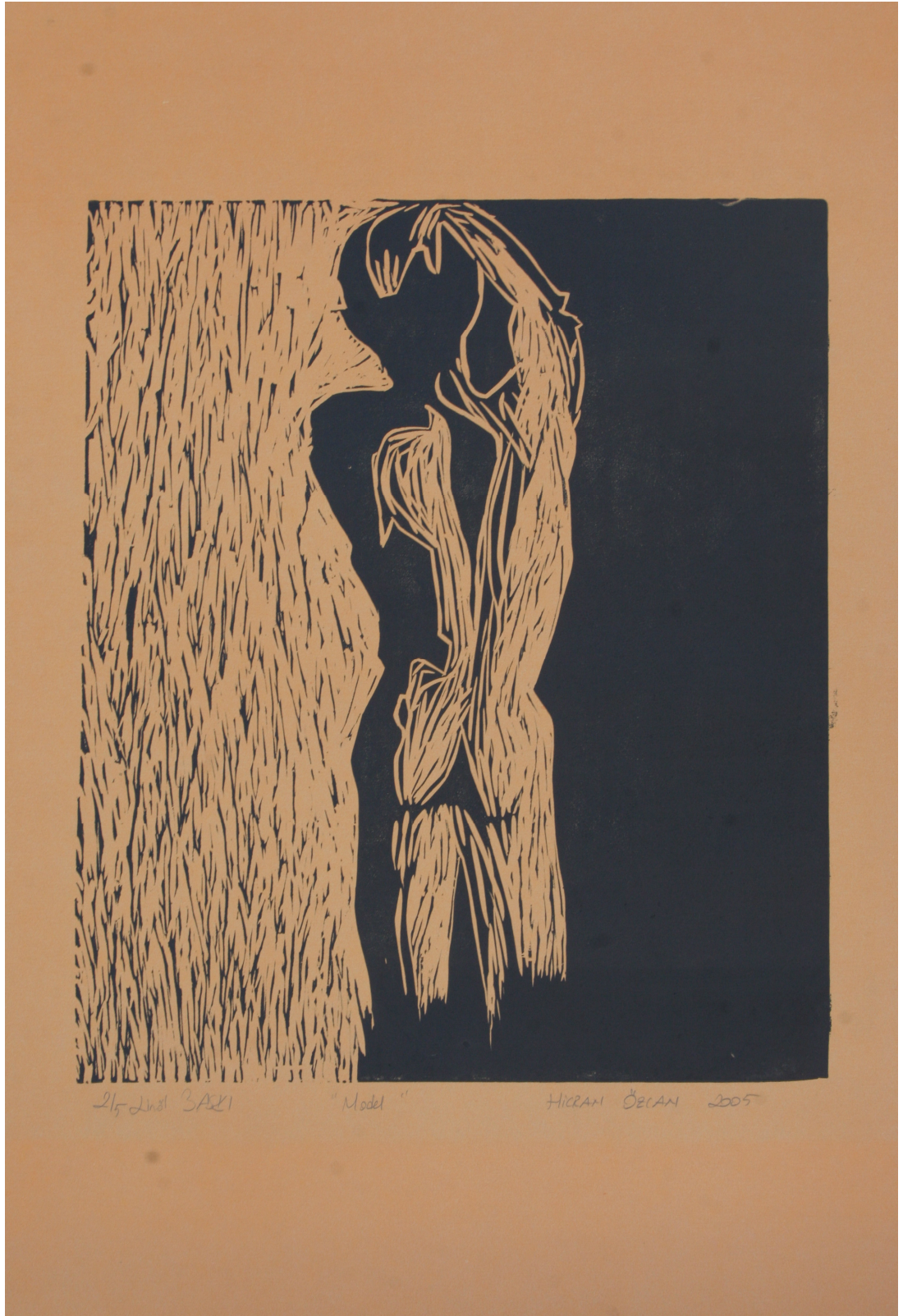

1/4 Linoleum

"Model"

Wigman Ozcan 2004

Resim 28 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 29 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 30 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 31 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Linol baskı kalıbı 1

Linol baskı kalıbı 2

Linol baskı kalıbı 3

Linol baskı kalıbı 4

Linol baskı kalıbı 5

Resim 32

Resim33

Resim 34 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 35

Resim 36 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 37 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 38 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

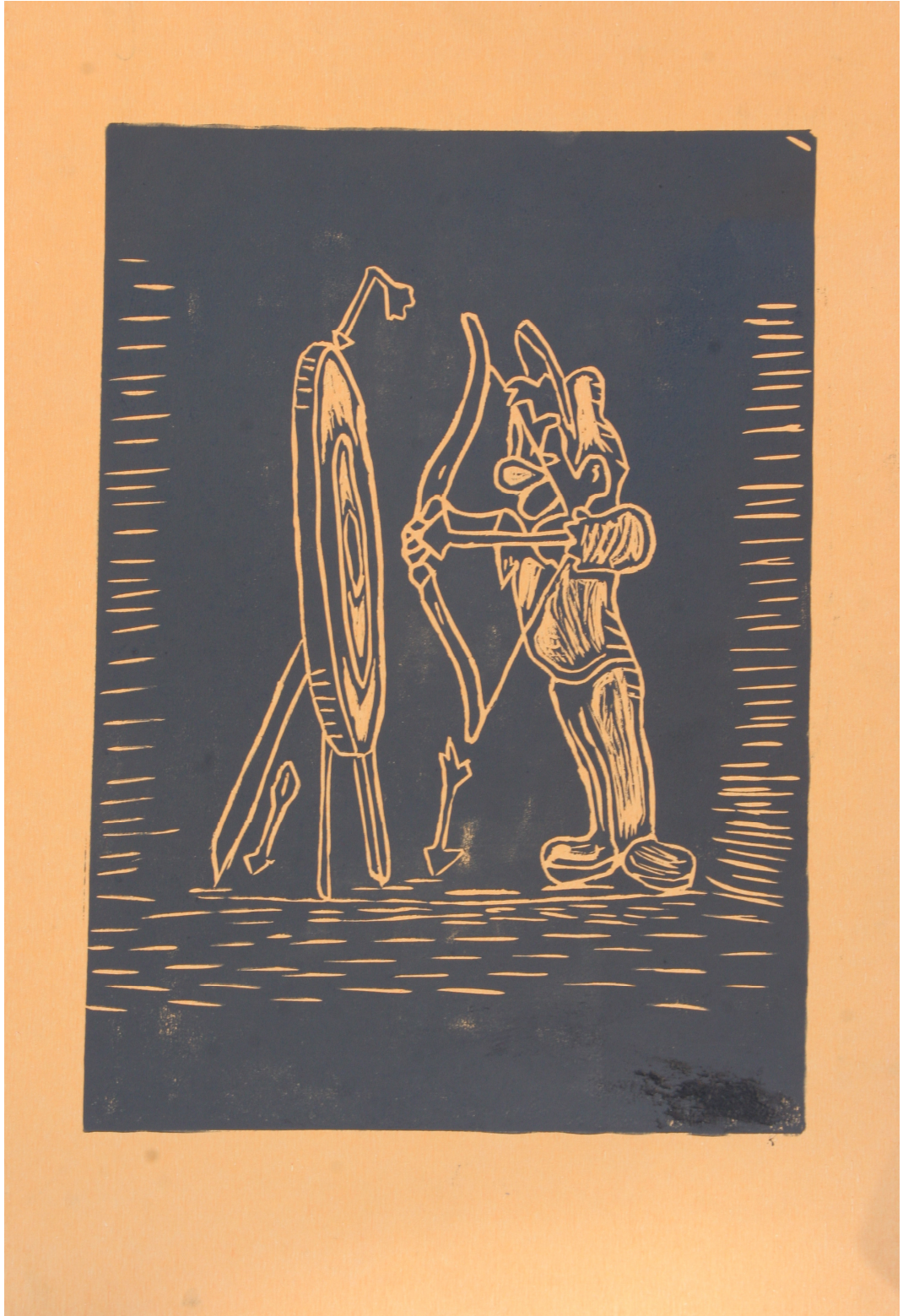
Resim 39 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

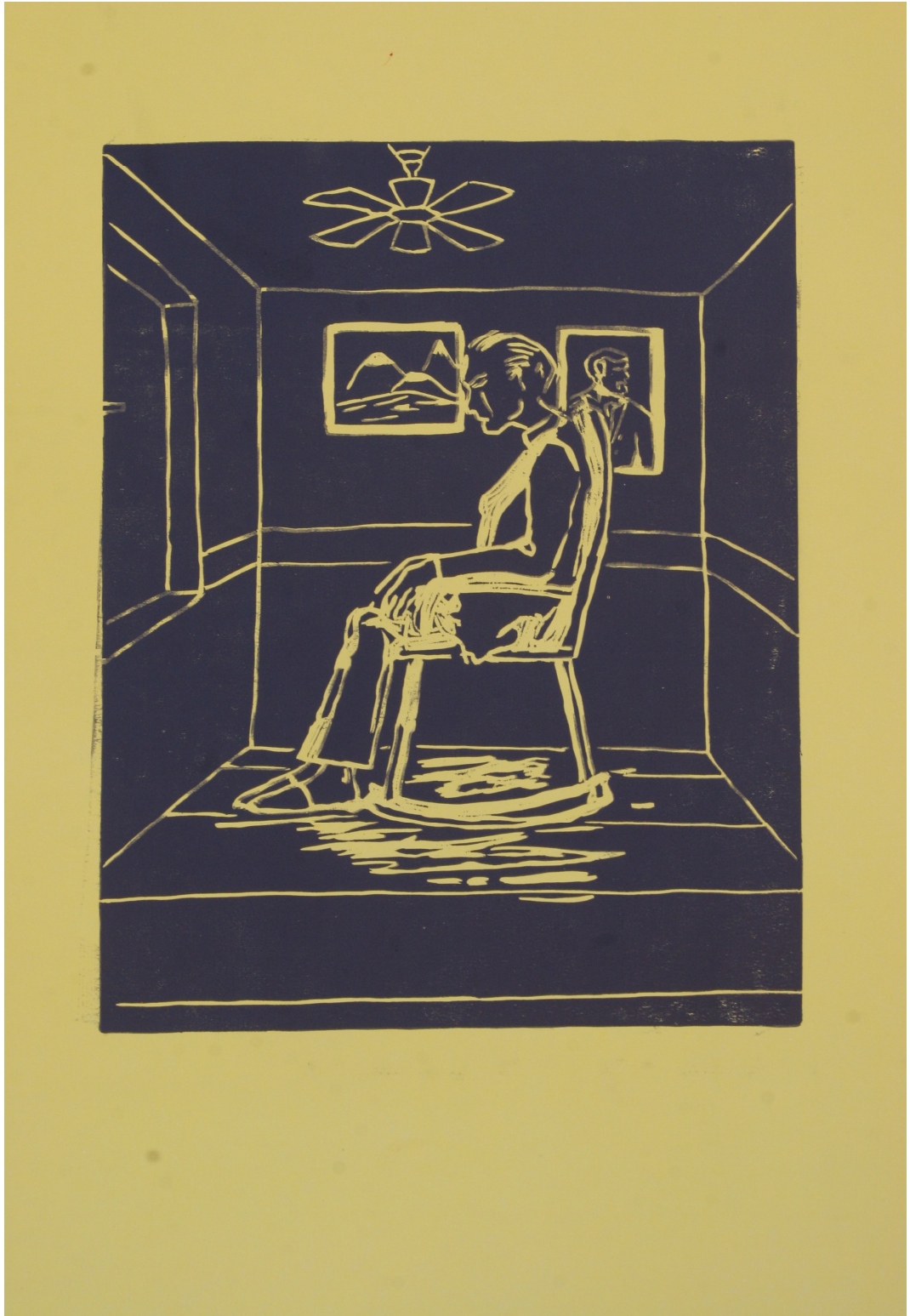
Resim 40 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

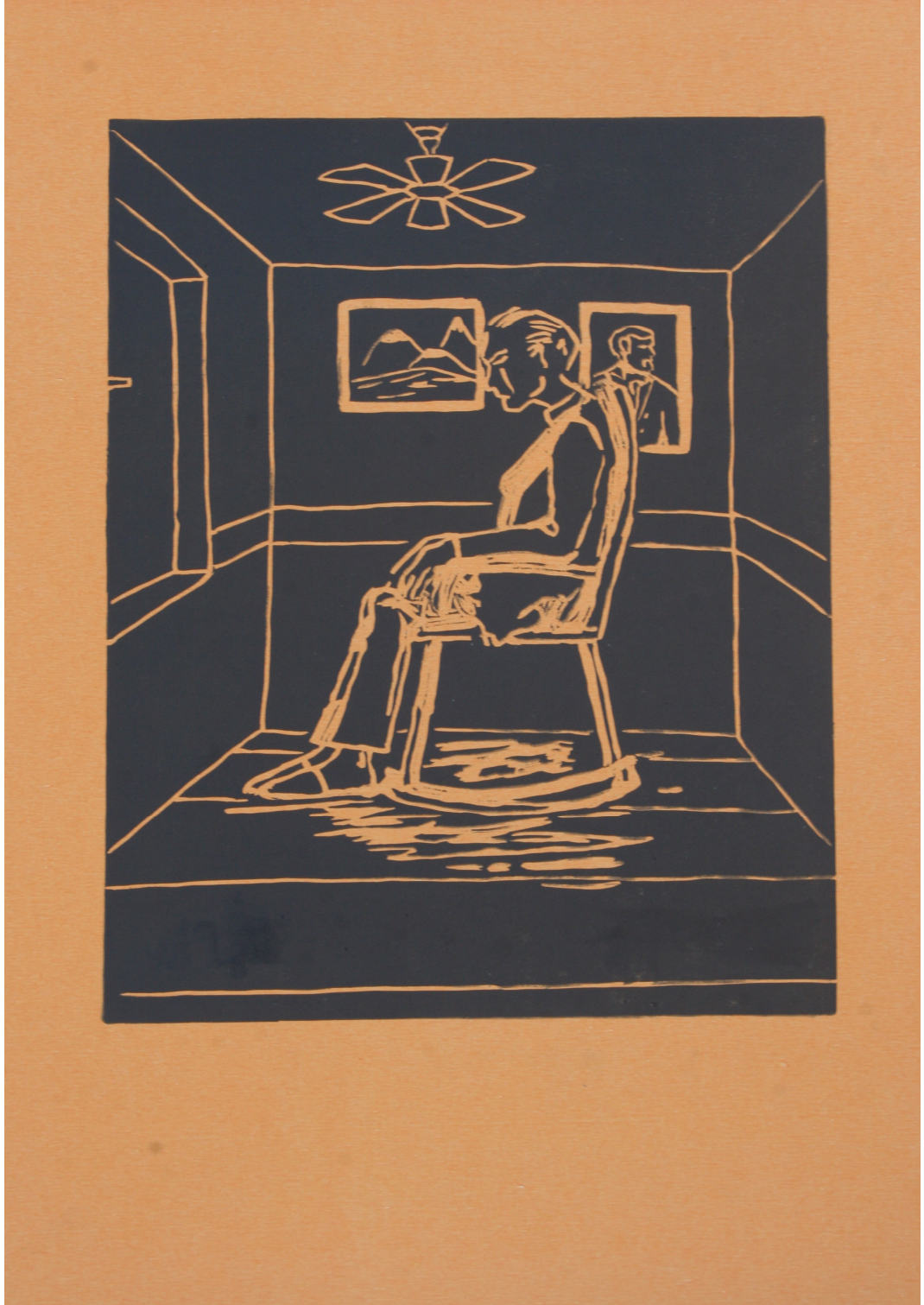
Resim 41 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

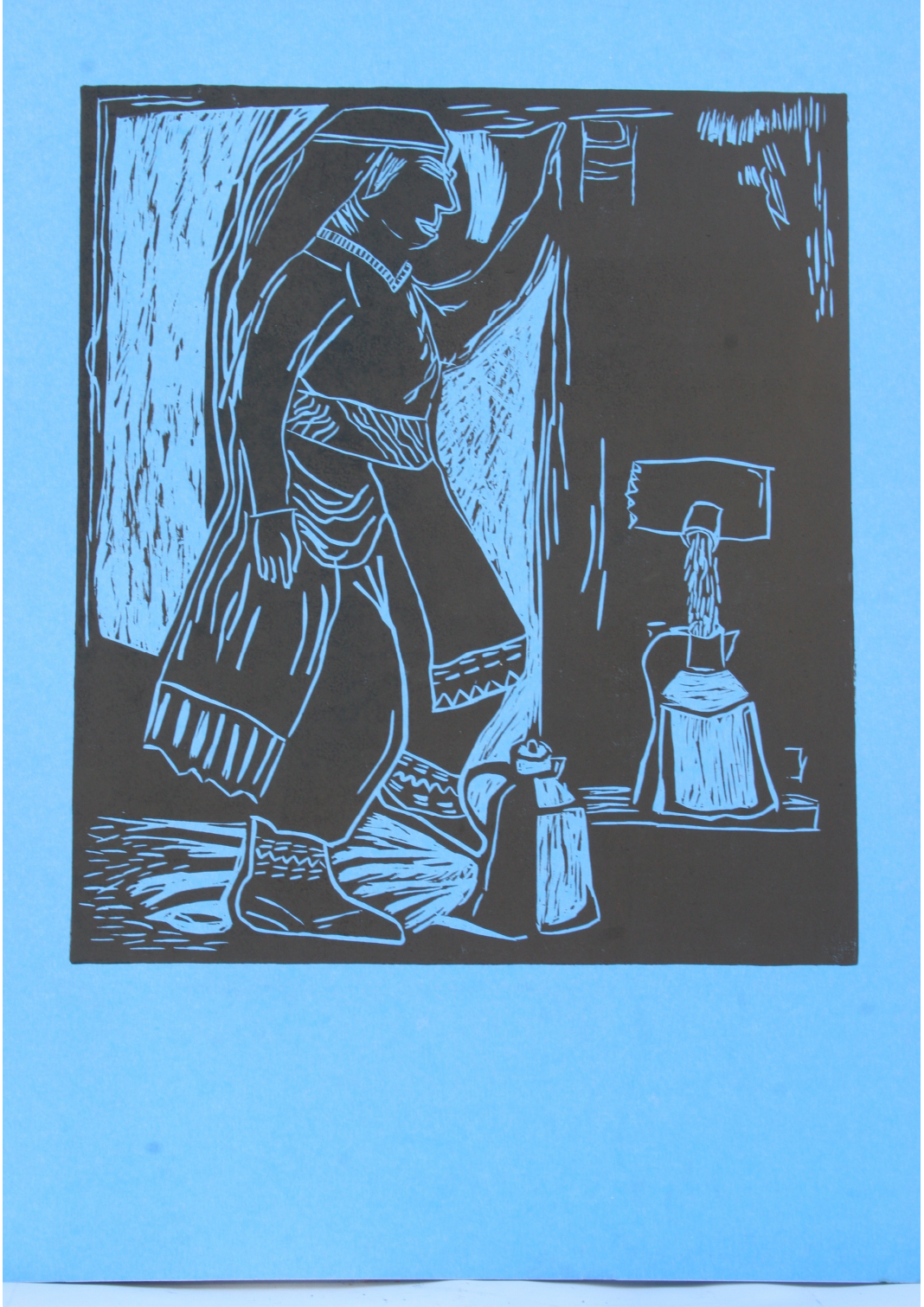
Resim 42 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 43 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 44 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 45 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 46 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 47 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 48 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 49 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 50 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

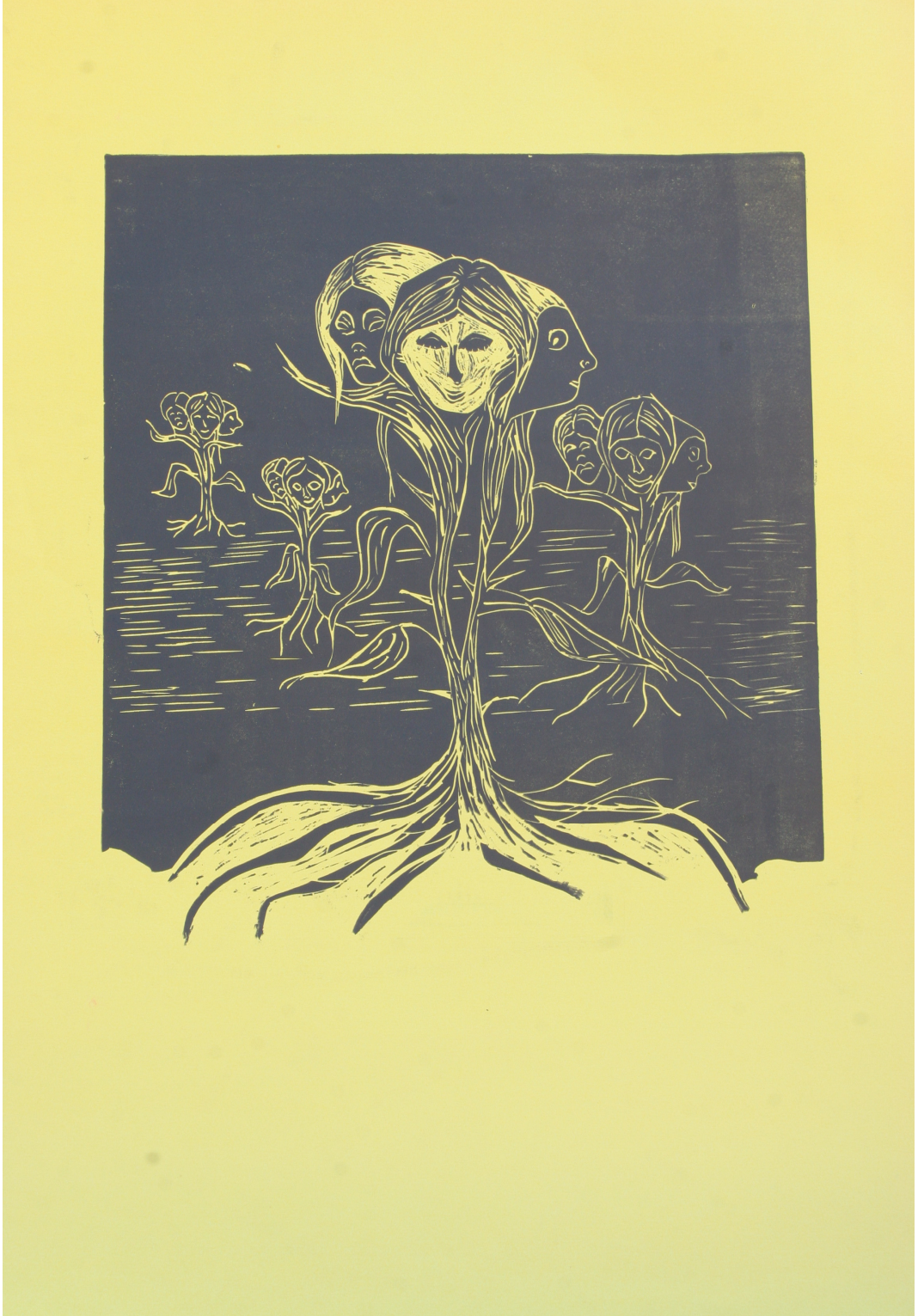
Resim 51 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 52 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 53 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 54 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 55 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 56 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 57 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 58 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

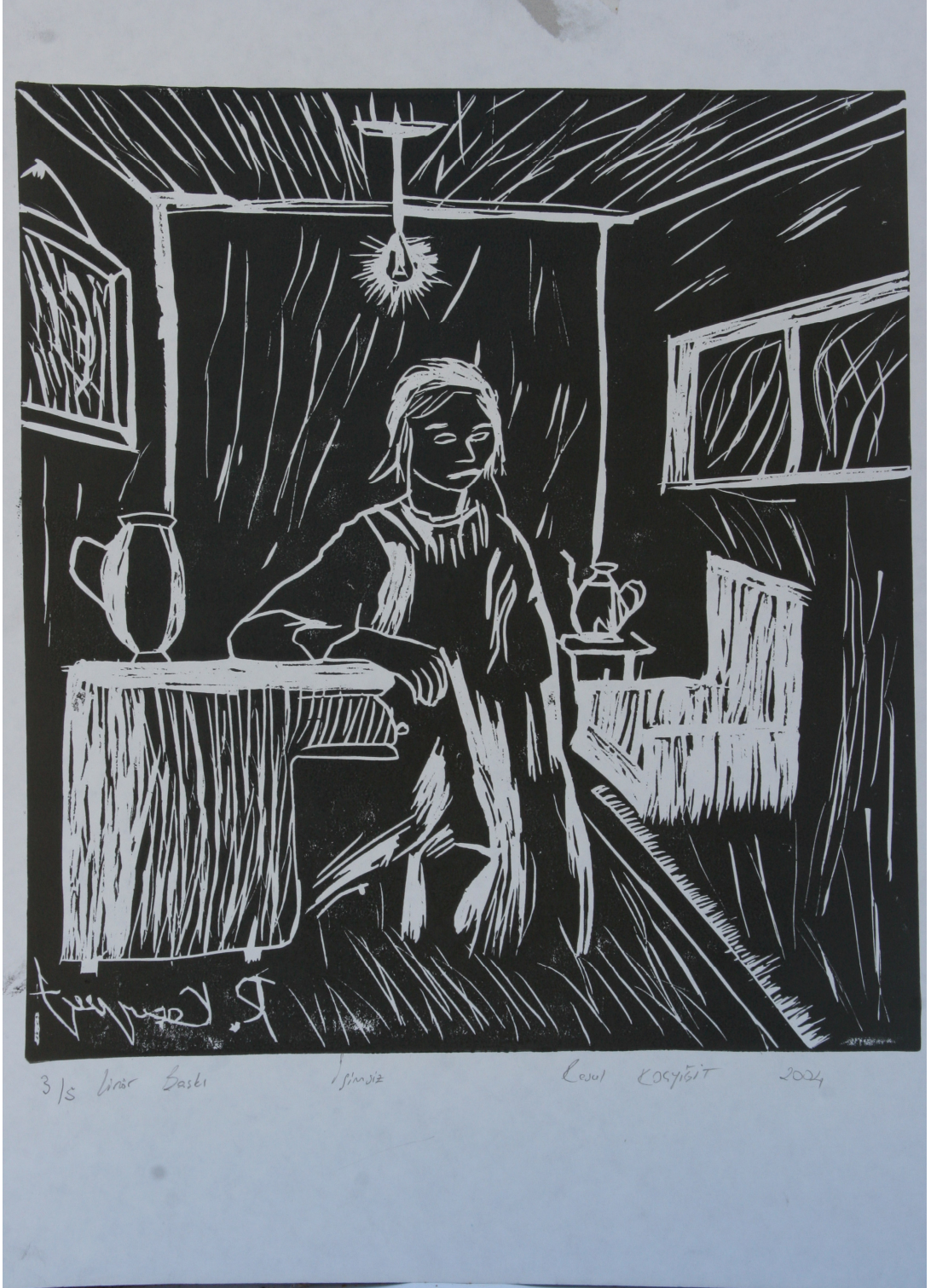
Resim 59 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

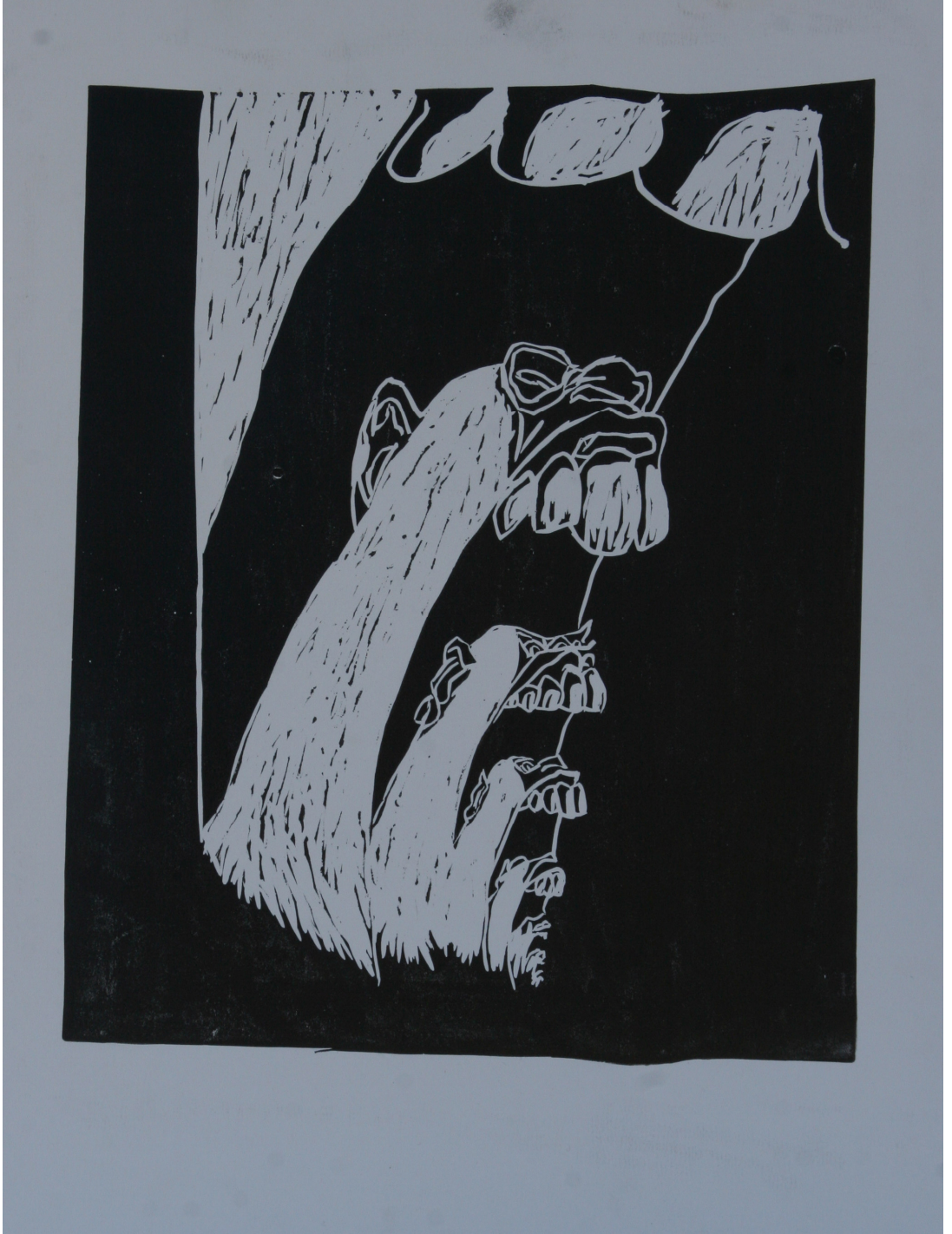
Resim 60 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 63 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 64 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 65 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

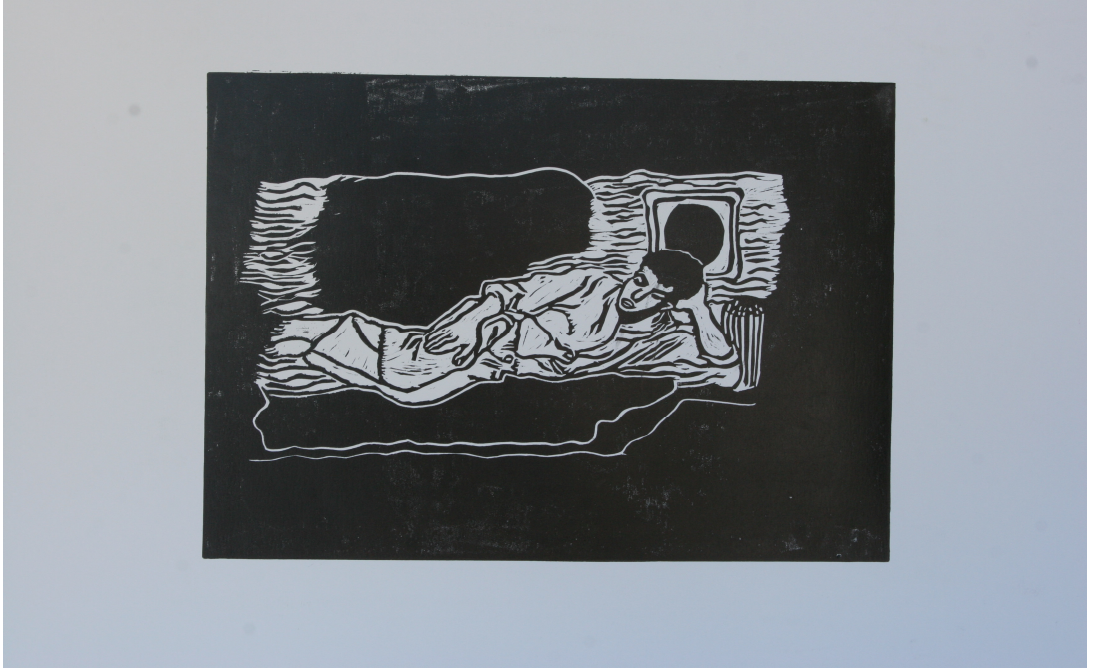
1/8 Linol Baskı İstanbul

Seydi LPL 2005

Resim 66 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 67 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 68 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

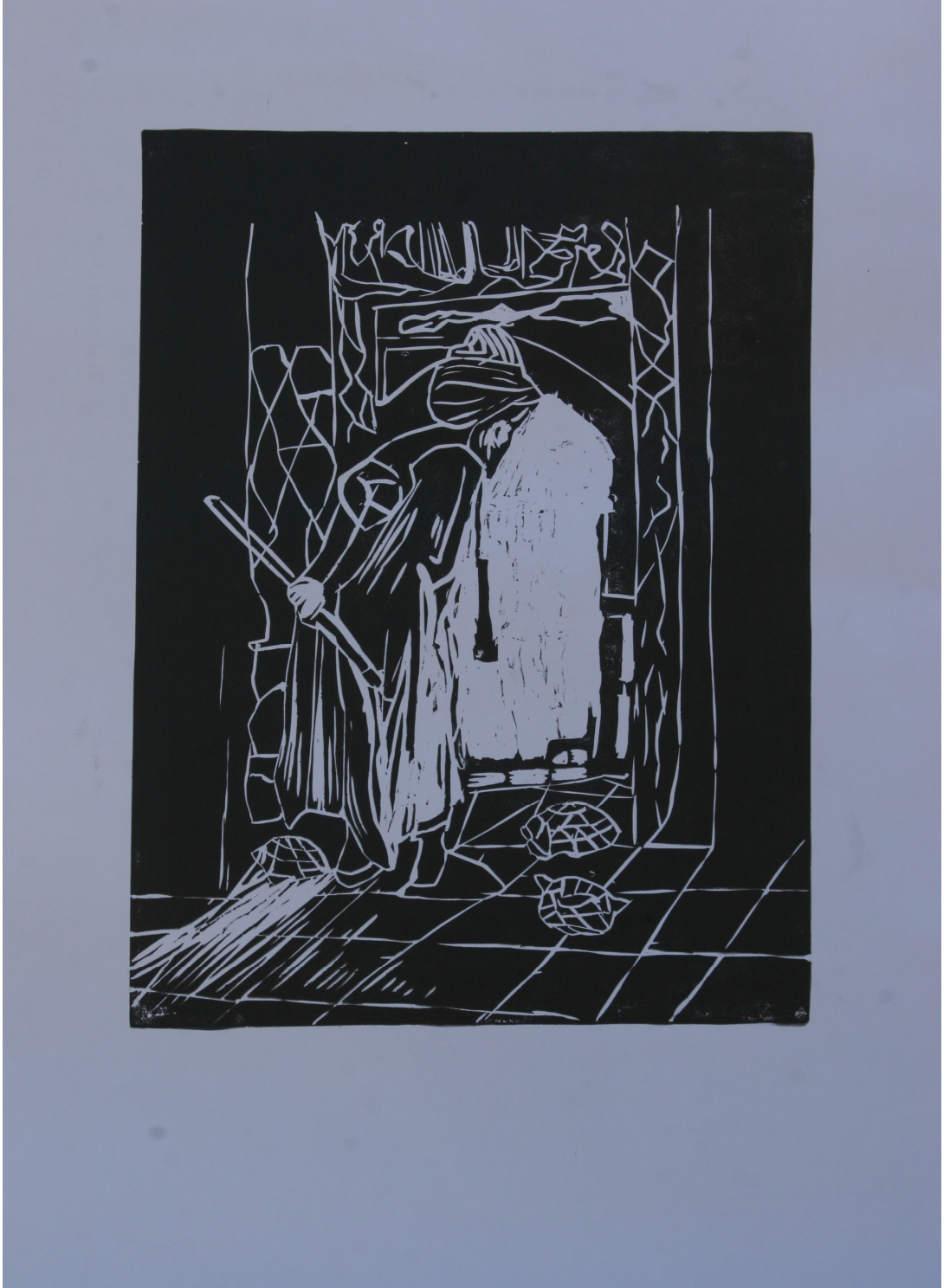
Resim 69 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 70 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

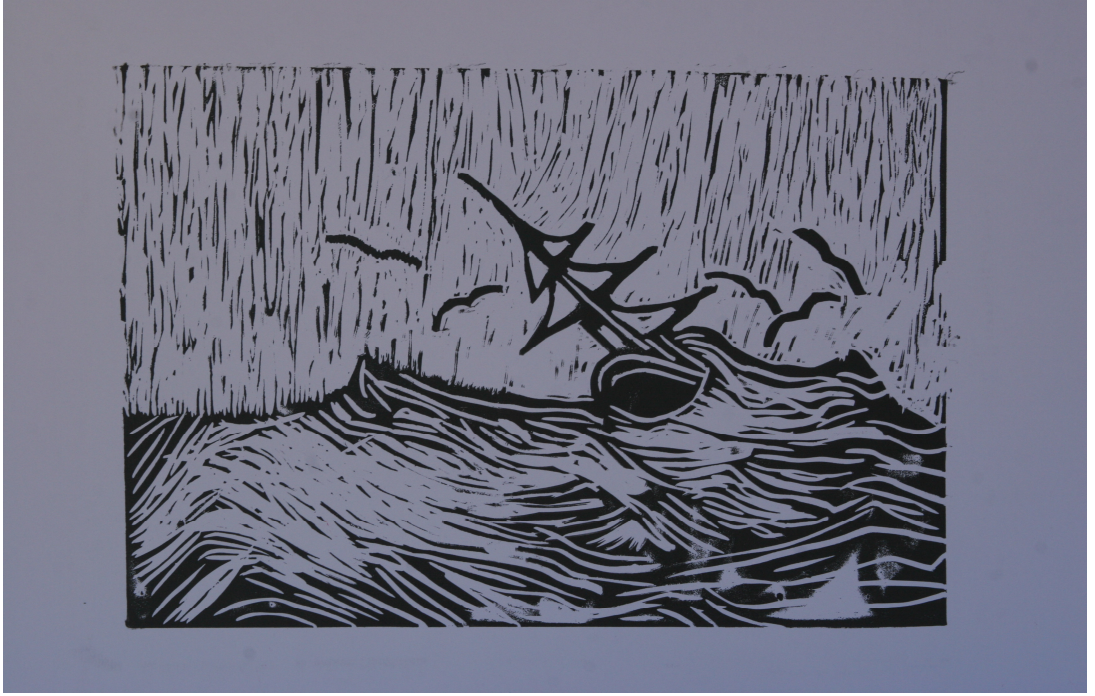
Resim 71 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 72 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 73 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 74 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 75 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 76 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

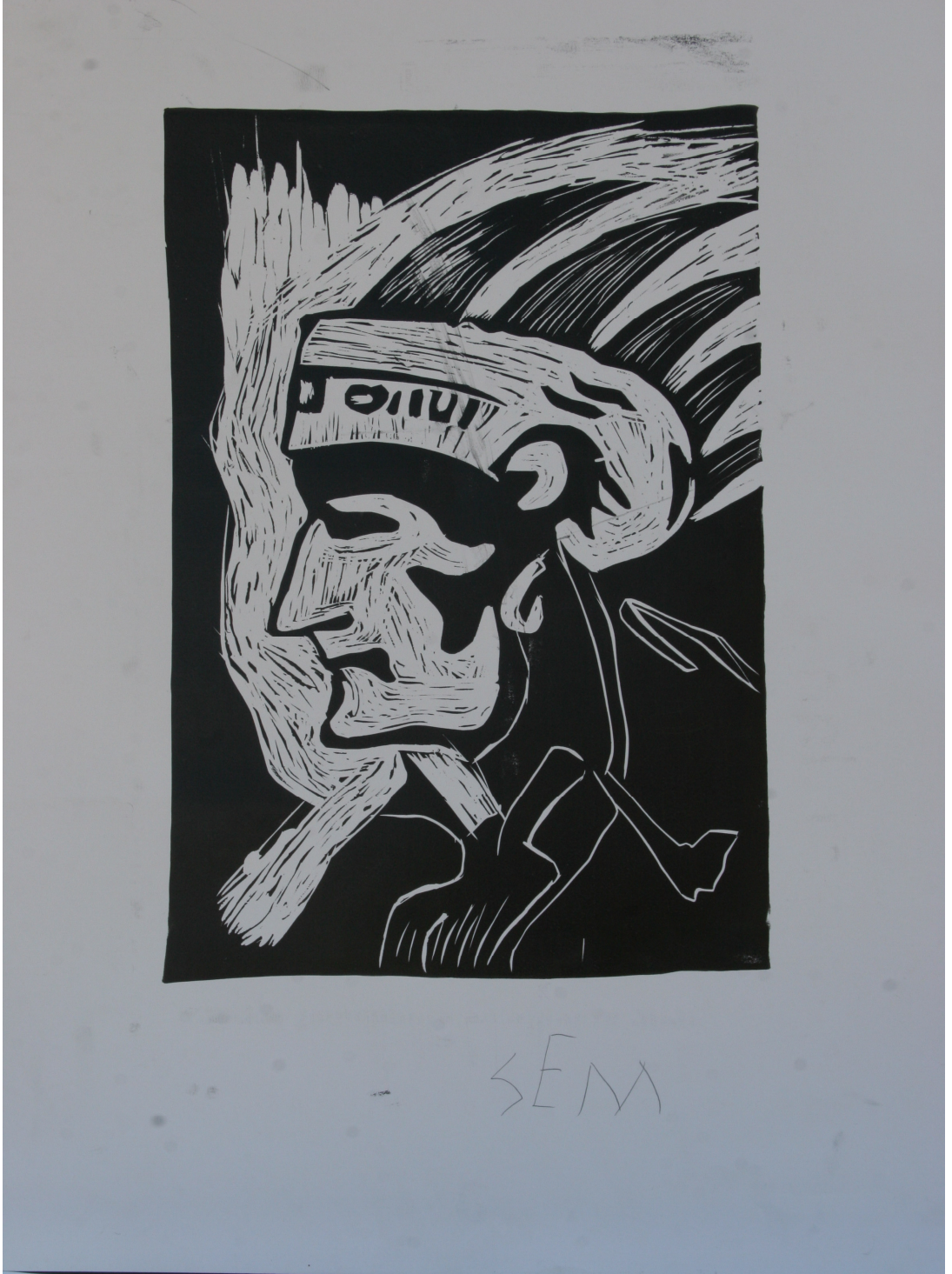
Resim 77 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 78 : Linol Baskı “Gelincik” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 79 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

Resim 80 : Linol Baskı “İsimsiz” 50x70 Öğrenci çalışması 2005

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Ortaöğretim seviyesindeki öğrencilerin, hareketli, heyecanlı ve yaratıcı olmaları bilinen bir gerçekliktir. Bu öğrenci profilini, isteklerini karşılamayacak biçimde, gelenekçi yaklaşımlar ile işlenecek bir resim dersi, öğrencilerin bu derse karşı bakış açılarını olumsuz yönde etkileyecektir.

Özgün baskıresim teknikleri okul öncesi ve ilköğretimde genelde aynı teknikler ile sıkılmış öğrencinin, resim dersine karşı olan heyecanını ve güdülenme seviyesini yükseltebilecek uygulamalardır. Bu farklı teknik öğrenci için yeni bir yaratı penceresi demektir.

“Bu teknikler, görsel grafik öğelerin çok çeşitli etkiler ve anlamlar verecek çeşitlilikte kağıda geçirilmelerini sağlar. Bu imkanlar ve deneme ve araştırmaları sürdüren öğrenciye ve sanatçıya şekillendirme ve anlatım zenginliklerini gösterir. Ona her teknikle beraber, yeni ve çok çeşitli yeni denemelerin yolunu açar.” (Işınör, 1986: 73).

Ortaöğretim kurumlarında özgün baskı tekniklerinin öğrencilere uygulatılması için öncelikle, yeterli bilgi ve deneyimi olan eğitimcilerin olması gerekmektedir. Diğer bir koşulda elbette ki uygun araç- gereç ve atölyelerin olmasıdır. Ülkemizde genel olarak sanat eğitime yeterince önem verilmemektedir. Buna bağlı olarak da çoğu okulda resim atölyesi bulunmamaktadır. Tüm bu olumsuzluklara karşın özgün baskıresim tekniklerinden yüksek baskı teknikleri, mermer masa yerine geçecek olan, bir cam, merdane,

matbaa mürekkebi, spatula ve baskı uygulamaya yarayacak tahta kaşık yolu ile, uygun boş bir alan yada sınıf içinde uygulanabilir.

Özgün baskı teknikleri hatta temel sanat eğitimini uygulayacak donanımlı mekanlar, atölyelerin en önemli nedeni, eğitim kurumlarının bakanlık tarafından maddi, manevi desteklenmemesidir. Bilinçli sanat eğitimcileri, okul bünyesindeki uygun boş alanları atölye olarak kullanmakta, öğrenciler ise kendi olanakları ile çerçevesinden malzeme sağlamaktadır.

Özgün baskıresim uygulamaları sonucunda üretimin hazzına varan öğrenci, kendine değer vermekte, aynı zamanda yaratıcılığın evrelerini kendisi uygulayarak, yaşayarak irdelemektedir.

Öğrenci, baskıresim tekniklerinin kişiye kazandırabileceği özelliklerden olan, sabrın, dikkatin, titizliğin, farkına varacak, öznel yaşamına aktarabilmesi için çaba gösterecektir. Beklide geleceğini şekillendirmede üretmek, ona çıkış noktası olacaktır

Yaratıcılık; algılamak, yorumlamak ve üretmek'tir.

Öneriler

1. Ortaöğretim kurumlarında, yalnızca, 3. sınıf konusu olarak müfredat da yer alan, özgün baskıresim konusu 2. sınıf da yer alarak 3. sınıfın azaltılabilir.
2. Ortaöğretim kurumlarını, atölye donanımları devlet tarafından desteklenerek dersin amaçlarını gerçekleştirilebilecek duruma getirilmelidir.
3. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan eğitimciler yüksek baskı konusunu işlerken, maddi olarak öğrencilere problem oluşturacak, malzemelere, alternatif malzemeler ile uygulama yaptırabilirler.
4. Ortaöğretim kurumlarına sanat eğitimcisi yetiştiren Eğitim Fakülteleri, özgün baskıresim dersine ortaöğretim seviyesine nasıl indirilebileceği ders konusu olarak ele alınabilir.

5. Sanat eğitimi derslerinin yaratıcı, sorgulayıcı, eleştirel düşünceyi geliştiren dersler olduğu unutulmamalı, bunun için gerek sanat yoluyla eğitimin gerekse sanatla ilgili derslerin niteliğinin artırılması gerekmektedir. Çağdaş normlara uygun bir sanat eğitimi için, eğitimcilerin dünyadaki sanatsal gelişmeleri takip etmeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Artıut, Kazım. **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2001
- Aslier, Mustafa ve Erol Eti ve Mümtaz Işingör .**Temel Sanat Eğitimi Resim Resim Teknikleri**. Ankara: Mili Eğitim Devlet Kitapları, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, 1986
- Batur, Enis. **Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık**. İstanbul, 1997
- Balamir, Nur. **Özgün Baskı Tekniklerinin Yaratıcılığa Etkileri**. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 1988
- Bingöl, Cemal. **Resim Nedir, Nasıl Yapılır, Nasıl Yapılır**. Milli Eğitim Basımevi, 1975
- Bulut, Gören. **Tahta Baskı ve Tahta Gravüre Teknik yaklaşımlar**. Hacettepe Üniversitesi G.S.F. Yayınları no:6. Ankara: 1987
- Buyurgan Serap ve Ufuk Buyurgan. **Sanat Eğitimi ve Öğretimi**. Dersal Yayıncılık, 2001
- Çilenti, Kamuran. **Eğitim ve Öğretim**. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1988
- **Güzel Sanatlar Eğitimi Üzerine Görüşler**, Milli Eğitim Yayınevi Şubat- Mart Sayısı, 1983
- Erbay, Mutlu. **Plastik Sanatlar Eğitiminin Gelişimi**. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi, 1997
- Fischer, Ernst. **Sanatın Gerekliliği**. Çeviren: Cevat Çapan. İstanbul: sekizinci Basım, 1985
- Ortaöğretim Kurumlarında Resim –İş Öğretimi ve Sorunları**. Türk Milli Eğitim Derneği VIII Öğretim Toplantısı, 10-11 Mayıs1990 Perşembe Cuma Sanat Eğitiminin Düşünsel Temelleri Adlı Bildiri.
- Gençaydın, Zafer. **Sanat Eğitimi**. Eskişehir: A.Ü. Yayınları No: 582, 1993
- Gökaydın, Nevide. **Eğitim Tasarım ve Görsel Algı**. Ankara Sedir Yayınevi, 1990
- Gökbulut, Mehriban. **Özgün Baskı Tekniklerinin Sanat Eğitime Katkısı**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2003
- Gören, Bulut. **Tahta Baskı ve Tahta Gravüre Teknik Yaklaşımlar** Ankara:1987

- Kanber, Ayşe. **Yüksek Baskı Teknikleri, Sanat Eğitiminde Önemi ve Yorumlamalar.** Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi , Ankara:Gazi Karasar Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi.** Ankara 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd, 1995
- Kehnemuyi, Zerrin. **Çocuğun Görsel Sanat Eğitimi.** İstanbul: Yapıkredi Yayınları Doğan Kardeş Kitaplığı, 1993
- Kırıçoğlu, Olcay Tekin. **Sanatta Eğitim , Görmek, Öğrenmek; Yaratmak** Nisan, 2002
- Kırıçoğlu, Olcay Tekin ve Mary Stokrocki. **Orta Öğretim Sanat Öğretimi.** Yök Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, 1997
- Özden, Yüksel. Öğrenme ve öğretme. Beşinci baskı, Ankara: Pegem a Yayıncılık, 2003
- Özsezgin, Kaya. **Ağaç Baskı Ve Türk Ressamlar.** Ankara : Hacattepe Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, 1987
- Sanat ve Eğitim.** Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1985
- San, İnci. **Zihinsel Süreç ve Yetiler Kişilik ve Anlatıp Tipleri Açısından. Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık.** Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları, 1977
- Sözen, Metin, Uğur Tanyeli. **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü**
- Ünsalan, Erdal. **Ortaöğretimde Çocuğun Sosyal Gelişiminde Sanat Eğitiminin Önemi.** Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi , 1992
- Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Genel Müdürlüğü Lise Ders Programı, 1998**
- Ünver, Erdem. **Liselerde Sanat Eğitimi ve Öğretimi.** Yayınlanmış Doktora Tezi , Ankara: Gazi Üniversitesi, 1997
- Zencirci, Dizar. **Çağdaş Anlamda Baskı Teknikleri Uygulamaları,** Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi; İzmir : Dokuz Eylül Üniversitesi, 1988

ÜNİTE DÜZENLEME (PLAN)

ÜNİTE:5

GRAFİK RESİM ÇALIŞMALARI

SÜRE: 8 SAAT

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR	ÜNİTENİN BÖLÜMLERİ	YÖNTEM VE TEKNİKLER	KAYNAK ARAÇ VE GEREÇLER	ÖLÇME DURUMLARI
AMAÇ I. Grafik sanatlarla ilgili temel terimler bilgisi. DAVRANIŞLAR 1. Grafik sanatlarla ilgili terimlerin tanımlarını söyleme/yazma. 2. Verilen bir dizi tanımla, bir dizi terimi eşleştirip işaretleme.	I. BİLGİ A. Temel terimler - Özgün - Grafik resim - Baskı resim B. Grafik sanatların gelişimi ve günümüzdeki önemi C. Grafik sanat alanları çalışmaları - Nokta ile grafiksel çalışmalar - Çizgi ile grafiksel çalışmalar - Geometrik öğelerle düzenlemeler - Sadecleştirme - Soyutlama 2. Tanıtım amaçlı grafik tasarımlar 3. Özgün baskı resim	Anlatım Soru-cevap Gösterip yaptırma	Yazı tahtası Film şeridi Yapılmış örnekler Slayt - Resim kağıdı - Kurşun kalem - Çini Mürekkehi - Mürekkepli uçlar - Fırça - Cetvel vb.	Ürün değerlendirme Gözlem formu Kısa cevaplı sorular Çoktan seçmeli test DEĞERLENDİRME Öğretmen, ölçme sonuçlarına göre öğrencinin başarısını hakkında yargıda bulunur.
AMAÇ II. Grafik sanatların gelişimi ve günümüzdeki önemi bilgisi. DAVRANIŞLAR 1. Grafik sanatların gelişim aşamalarını söyle-me/yazma. 2. Grafik sanatların günümüzdeki önemini ve yerini söyleme/yazma.				
AMAÇ III. Grafik sanatların farkında oluş. DAVRANIŞLAR 1. Grafik sanat alanları ile ilgili çevresinden örnekler verme. 2. Herhangi bir grafik çalışmasının, hangi grafik sanat alanına ait olduğunu söyleme/yazma.				
AMAÇ IV. Grafik resim çalışma yöntemlerini ayırt edebilme. DAVRANIŞLAR 1. Grafik resim çalışma yöntemlerini söyleme/yazma. 2. Gösterilen bir grafik resim çalışmasının, hangi yöntemle yapıldığını söyleme/yazma.				
AMAÇ V. Nokta, çizgi ya da geometrik öğelerle yüzey düzenleyebilme. DAVRANIŞLAR 1. Resim kağıdına belirlenen ölçülerde kareler çizerek nokta, çizgi ya da geometrik öğelerle yüzeyde hareket oluşturacak biçimde eskizler hazırlama. 2. Nokta ya da çizgiye dayalı eskizlerden uygun olanları mürekkepli kalem ya da uçlarla çalışma. 3. Geometrik öğelerden oluşan eskizlerden uygun olanı çini mürekkebi ile siyah-beyaz çalışma.				

ÖZEL AMAÇLAR

3. Sınıf

1. Sanatın, insan ve hayatı üzerindeki etkisini açıklayabilme.
2. Sanatın, kişilik davranışındaki rolünü açıklayabilme.
3. Sanat eserlerini korumanın önemini kavrayabilme.
4. Sanat eserlerini korumanın önemini takdir ediş.
5. Tanıtım amaçlı grafik tasarımlarla ilgili temel terimler bilgisi.
6. Tanıtım amaçlı grafik tasarımlar bilgisi.
7. Grafik tasarımlarla ilgili yapılmış örnekleri ve basılı yayınları incelemede kullanılan ölçütler bilgisi.
8. Amblem, arma ve logo çalışmaları yapabilme.
9. Ambalaj ya da poşet tasarımları yapabilme.
10. Atatürk konulu broşür ya da kitap kapağı tasarımları yapabilme.
11. Afiş tasarımları yapabilme.
12. Tanıtım amaçlı grafik tasarımların farkında oluş.
13. Özgün baskı resim ile ilgili terimler bilgisi.
14. Özgün baskı resim tekniklerini gruplama bilgisi.
15. Baskı tekniklerini uygularken dikkat edilecek noktalar bilgisi.
16. Seçilen baskı tekniğini uygulayabilme.
17. Özgün baskı resim çalışmalarının farkında oluş.
18. Çağdaş sanat akımlarını tanıyabilme.
19. Sanat akımlarından birinden yola çıkarak özgün bir çalışma yapabilme.
20. Türk resim sanatında geçen temel terimler bilgisi.
21. Türk minyatür sanatının özellikleri bilgisi.
22. Türk resim sanatının gelişimini açıklayabilme.
23. Atatürk'ün Türk resmine ve sanatçılara verdiği değeri kavrayabilme.
24. Sanat eserlerinin ait olduğu dönemler bilgisi.
25. Sanat eserlerini inceleme yöntemlerini kavrayabilme.
26. Cansız modelden (natürmort) çalışmaları ile ilgili terimler bilgisi.
27. Desenin görsel sanatlardaki yeri bilgisi.
28. Desen çalışmalarında ölçü-oran bilgisi.
29. Kara kalem tekniği ile natürmort çalışabilme.
30. Sulu boya tekniği kullanarak bir ya da iki rengin tonları ile natürmort çalışabilme.
31. Natürmort konulu çalışmalara duyarlı oluş.
32. İnsan vücudunda ölçü-oran bilgisi.
33. Portrede ölçü-oran bilgisi.
34. Canlı müdelden değişik araç-gereçlerle (kurşun kalem, füzün, mürekkepli uçlar vb.) çizgi ile çalışabilme.
35. Değişik hareketlerdeki canlı müdeli, 10-15 dakikalık sürede çizgi ile çalışabilme.

ÜNİTE DÜZENLEME (PLAN)

ÜNİTE:3

ÖZGÜN BASKI RESİM

SÜRE: 8 SAAT

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR	ÜNİTENİN BÖLÜMLERİ	YÖNTEM VE TEKNİKLER	KAYNAK ARAÇ VE GEREÇLER	ÖLÇME DURUMLARI
AMAÇ I. Özgün baskı resim ile ilgili terimler bilgisi. DAVRANIŞLAR 1. Özgün baskı resim ile ilgili terimlerin tanımlarını söyleme/yazma. 2. Verilen bir dizi tanım ile bir dizi terimi eşleştirip işaretleme. AMAÇ II. Özgün baskı resim tekniklerini gruplama bilgisi. DAVRANIŞLAR 1. Özgün baskı resim tekniklerini gruplayarak söyleme/yazma. 2. Verilen bir gruba ilişkin baskı türlerini söyleme/yazma. 3. Verilen baskı türünün, hangi gruba girdiğini söyleme/yazma. AMAÇ III. Baskı tekniklerini uygularken dikkat edilecek noktalar bilgisi. DAVRANIŞLAR 1. Seçilen baskı tekniğine uygun desen hazırlarken, dikkat edilecek noktaları söyleme /yazma. 2. Baskı tekniğine uygun kalıp hazırlarken dikkat edilecek noktaları söyleme/yazma. 3. Baskı tekniğini uygularken dikkat edilecek noktaları söyleme/yazma. AMAÇ IV. Seçilen baskı tekniğini uygulayabilme. DAVRANIŞLAR 1. Baskı tekniğine uygun desen hazırlama. 2. Desenin, siyah-beyaz dengesini oluşturma. 3. Seçilen tekniğe uygun kalıp hazırlama. 4. Seçilen baskı tekniğini uygulama. AMAÇ V. Özgün baskı resim çalışmalarının farkında oluş. DAVRANIŞLAR 1. Grafik çalışmalar içerisinde, özgün baskı resimlerin yerini tartışma. 2. Grafik çalışmalar içerisinde, özgün baskı resimlerin kullanıldığı alanları örnektendirme	I. BİLGİ A. Özgün baskı resim B. Özgün baskı resim teknikleri 1. Monotip baskı 2. Yüksek baskılar a. Şablon baskı b. Linol baskı c. Ağaç baskı 3. Düz baskı a. Litografi b. Serigrafi 4. Çukur baskı Metal baskı (Grevür) C. Baskı tekniklerini uygularken dikkat edilecek noktalar. II. UYGULAMA Seçilen baskı tekniğine uygun çalışmalar	- Anlatım - Soru-cevap - Gösterip yaptırma	- Film şeridi - Slayt - Röprodüksiyonlar - Yazı tahtası - Çeşitli kağıtlar - Matbaa mürekkebi - Oyma aletleri - Baskı malzemeleri	- Ürün değerlendirme - Gözlem formu - Kısa cevaplı sorular - Çoktan seçmeli test DEĞERLENDİRME Öğretmen, işleme sonuçlarına göre öğrencinin başarısı hakkında yargıda bulunur.
* Baskı tekniklerinden öncelikle monotip, linol ve şablon baskı seçilmelidir. Diğer baskı tekniği ya da teknikleri: çevre, okul, atölye, öğrenci şartları gözönüne alınarak ders öğretmeni tarafından seçilmelidir.				

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Erdal SEVGİ

Sürekli Adresi : Seben Cad. No: 49 Karacasu BOLU

Doğum Yeri ve Yılı : BOLU 1976

Yabancı Dili : İngilizce

İlköğretim : Karacasu İ.Ö.O 1987

Ortaöğretim : Bolu Atatürk Lisesi 1993

Lisans : Abant İzzet Baysal Üniversitesi 2001

Anabilim Dalı : Resim-iş Eğitimi

Çalışma Hayatı : 2001 Ozanlar Y.İ.B.O
: 2002 Canip Baysal Lisesi
Halen Canip Baysa Lisesinde Resim Öğretmenliği
Yapmakta